

**TÜRKİYE'DE FARS DİLİ VE EDEBİYATI ALANINDA
YAPILAN ÇALIŞMALAR BİBLİYOGRAFYASI DENEMESİ I:
FARS DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALLARINDA
HAZIRLANAN DOKTORA VE YÜKSEK LİSANS TEZLERİ**

Kadir TURGUT*

Özet

Bu çalışma Türkiye'de Fars dili ve edebiyatı alanında yapılan çalışmalara ait bibliyografya denemesinin bir bölümü olarak hazırlanmış olup, Türkiye üniversitelerinin Fars Dili ve Edebiyatı Anabilim Dallarında hazırlanan doktora ve yüksek lisans tezlerini konu almaktadır. Çalışmada Türkiye'de Fars dili ve Edebiyatı alanında yapılmış yayın ve incelemeleri konu alan bibliyografya çalışmaları ve Türkiye üniversitelerindeki Fars Dili ve Edebiyatları Anabilim Dallarının tarihi kısaca tanıtılmış, Türkiye üniversitelerinin ilgili anabilim dallarında hazırlanan tezlerin sayısal verileri ve istatistik tabloları verilmiştir. Bu tablolarda yıllara göre Fars Dili ve Edebiyatı Anabilim Dallarında toplam kaç adet tez hazırlandığı, her tez yöneticisinin/danışmanının hangi üniversitelerde kaç adet tez yönettiği, söz konusu anabilim dallarında hazırlanan tezlerin bu anabilim dallarının bulunduğu üniversitelerde hazırlanan tezlere ve Türkiye üniversitelerinde hazırlanan tezlere oranı, bu tezlerin hazırlandığı üniversitelere göre sayısal ve yüzdelik dağılımı, yıllara göre Türkiye'de hazırlanan doktora ve yüksek lisans tezleri içerisinde Fars Dili ve Edebiyatı Anabilim Dallarında hazırlanan tezlerin oranı ve bu anabilim dallarında hazırlanan tezlerin konularına göre dağılımı gösterilmiştir. Son olarak Türkiye üniversitelerinin Fars Dili ve Edebiyatı Anabilim Dallarında hazırlanan doktora ve yüksek lisans tezlerinin akademik/bibliyografik künyeleri verilmiştir.

Anahtar Kavramlar: Fars Dili, Fars Edebiyatı, Bibliyografya.

**A TENTATIVE BIBLIOGRAPHY OF THE WORKS
ON PERSIAN LANGUAGE AND LITERATURE IN
TURKEY I: PHD AND MA THESES PREPARED AT
THE PERSIAN LANGUAGE AND LITERATURE
DEPARTMENTS**

Abstract

The present work, prepared as a part of the bibliography of the works on the Persian language and literature in Turkey, focuses mainly on the PhD. and MA theses completed at the of Persian Language and Literature departments in the Turkish universities. After a brief introductory information of the bibliographical works done on the publications and researches over Persian language and literature in Turkey, and a short history of the Persian Language and Literature departments, quantitative data and statistical tables of the theses in question have been presented. The tables have shown the overall number of the mentioned theses in each university, their supervisors, their distribution over supervisors and universities, the comparison of the theses prepared in the universities with the Persian language and literature divisions with the theses prepared on other subjects in the same universities and other universities in Turkey, the ratios of the above-mentioned theses with respect to the other theses in those universities and finally the annual and topical proportion of the PhD. and MA theses prepared at the Persian Language and Literature Departments to the theses completed in Turkey. Finally, the short academic/bibliographic descriptions of the PhD. and MA theses prepared at the Persian Language and Literature Departments in Turkish universities have been provided.

Keywords: Persian Language, Persian Literature, Bibliography

A. Giriş

Fars dili ve edebiyatı Türkiye'de sürekli ilgi görmüştür. Tarih boyunca Farsça öğretimi çeşitli kurumlar altında ve özel gayretlerle sürdürülmüştür. Ayrıca Fars edebiyatının seçkin eserlerinin orijinal metinleri yahut tercümeleleri

* Araş. Gör., İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Fars Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı.
(turgutkadir@yahoo.com)

basılmış ve okunmuştur. Bazı Osmanlı aydınları da Fars edebiyatı üzerine incelemeler ve değerlendirmeler yapıp yayınlamışlardır.¹

Cumhuriyet döneminde Üniversitelerde açılan Fars Dili ve Edebiyatı kürsüleri/bölgümleri/anabilim dalları/bilim dalları sistemli ve kapsamlı bilimsel çalışmalar yapılmasına, Fars Dili ve Edebiyatı araştırmaları ile Farsça öğreniminin gelişmesine yol açmıştır.² Bu kapsamda çok sayıda tez ve bilimsel eser hazırlanmıştır.

Türkiye'deki üniversitelerin Fars Dili ve Edebiyatı Anabilim Dallarında yapılan akademik çalışmalar, yalnız Fars edebiyatı ve İran kültürü/tarihi için değil, Türk kültürü, tarihi ve edebiyatı için de önemli katkılar sağlamıştır. Yapılan çalışmalarda Türk kültür ve edebiyatında etkili olmuş önemli Fars edebiyatı yazar ve şairleri ile bunların eserleri tanıtılmış, bunun yanında Farsça yazan yahut Farsça yazılan eserler üzerine çalışma yapmış olan Türk şahsiyetleri hakkında da çalışmalar yapılmıştır. Bu çalışmaların bir kısmı bilimsel yöntemlerle tarihi eserlerin doğru metinlerinin ortaya konması çalışmalarıdır. Bunun için birçok önemli eserin tenkitli metni (*édition critique*) ve Türkçe çevirileri hazırlanmış ve bu eserler üzerinde bilimsel incelemeler yapılmıştır. Söz konusu çalışmaların önemli bir kısmını yüksek lisans ve doktora tezleri oluşturmaktadır. Ancak şu ana kadar bu çalışmalar hakkında ayrıntılı bir bibliyografya çalışması yapılmamıştır.

B. Türkiye'de Fars Dili ve Edebiyatı Alanında Yapılan Araştırma ve Yayınları Konu Alan Bibliyografya Çalışmaları

Türkiye'de yapılan Fars Dili ve Edebiyatı çalışmaları hakkında şimdiye dek bazı bibliyografya çalışmaları yapılmıştır.

1. **Türkiye'de Basılmış Farsça Eserler, Çeviriler ve İran'la İlgili Yayınlar Bibliyografyası**, Ankara, Milli Kütüphane Genel Müdürlüğü - Başbakanlık Basımevi, 1971.

¹ Mustafa Çiçekler, "Tanzimat Sonrası Türkiye'de Farsça Eğitimi", *Name-i Aşina*, Kış-İlkbahar 2004, sayı: 15-16, s. 85-102.

² Ahmet Çelik, "Tanzimat'tan Günümüze Türkiye'de Farsça Öğretimi", Yayınlanmamış Doktora Tezi, Danışman: Prof. Dr. Mehmet Kanar, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doğu Dilleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı Fars Dili ve Edebiyatı Bilim Dalı, 2005, s. 325.

Milli Kütüphane Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanan bu eser, 1729-1970 yılları arasında Türkiye'de basılan Farsça ve Farsçadan çeviri eserlerle Fars edebiyatı ve İran hakkında yazılan Türkçe kitap ve makaleleri içermektedir.

2. **İran Türkçe Yayınları Bibliyografyası (1979-1990)**, Ankara, İran İslam Cumhuriyeti Ankara Büyük Elçiliği Kültür Müsteşarlığı, 1991.

Bu eserde, 1979-1990 yılları arasında Türkiye'de basılan Fars edebiyatı ve İran ile ilgili kitaplara yer verilmiştir.

3. Bahaeddin Yediyıldız, "Türkiye'de Yapılan Araştırmalara Göre İran ve İranlılar", **İran ve Türkiye Arasındaki Tarihi ve Kültürel İlişkiler Konulu Makaleler Mecmuası 1**, İslami Kültür ve İlişkiler Teşkilatı & Türk Tarih Kurumu, 2002, s.185-216.

Prof. Dr. Bahaeddin Yediyıldız'ın bu makalesinde İran Tarihi, kültürü ve edebiyatıyla ilgili Türkiye'de hazırlanan ve basılan kitap, tez, ve makaleler yer almaktadır.

4. M. Nazif Şahinoğlu ve M. Sadi Çögenli, **Eski Harflerle Basılmış Farsça Dilbilgisi Kitapları Katalogu**, Erzurum Atatürk Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi Ofset Tesisleri, 1989.

Prof. Dr. M. Nazif Şahinoğlu ve Prof. Dr. M. Sadi Çögenli'nin hazırladığı bu eserde, Türkiye'de Arap harfleriyle basılmış Farsça grameri kitaplarının künyeleri verilmiştir.

5. Mehmet Kanar, "Fars Dili ve Edebiyatı Alanında Türkiye'de Yapılan Bazı Akademik Çalışmalar ve Yayınlar (Mütercimim Eki)", Muhammed Emin Riyâhî, **Osmanlı Topraklarında Fars Dili ve Edebiyatı**, çev. Mehmet Kanar, İstanbul, İnsan Yayınları, 1995, s. 284-287.

Yukarıda adı geçen eseri Türkçeye kazandıran Prof. Dr. Mehmet Kanar, yer yer açıklama ve notlar eklemiş, eserin sonunda da yazarın bahsetmediği Türkiye'de yapılan Fars Dili ve Edebiyatı araştırmalarının bir kısmını vermiştir.

6. Orhan Başaran, **Fars Dili ve Edebiyatı İle İlgili Bazı Sözlük ve Gramerler**, Atatürk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Yayını, Erzurum 2000.

7. Orhan Başaran, **Farsça Grameri Üzerine Bir Bibliyografya Denemesi**, Atatürk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Yayını, Erzurum 2000.

Yrd. Doç. Dr. Orhan Başaran'ın yukarıdaki iki çalışmasında Türkiye ve Türkiye dışında hazırlanan Farsça dilbilgisi ve sözlük kitapları verilmiştir.

8. Nimet Yıldırım, **Fars Edebiyatında Kaynaklar**, Erzurum, Atatürk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Yayını, 2001.

Prof. Dr. Nimet Yıldırım, Fars dili ve edebiyatı alanındaki kaynak eserleri çeşitli başlıklar altında tanıttığı bu eserinde, çeşitli konularda Türkiye'de hazırlanan çalışmalara da yer vermiştir.

9. Yusuf Öz, "Modern İran Edebiyatı Üzerine Bir Bibliyografya Denemesi", **Nüsha Şarkiyat Araştırmaları Dergisi**, Bahar 2003, yıl: III, sayı: 9, s. 35-54.

Doç. Dr. Yusuf Öz'ün makalesinde, Türkiye'de basılan çağdaş İran edebiyatıyla ilgili çeviri ve telif eserlerle incelemeleri yer verilmiştir.

10. Ahmet Çelik, "Tanzimat'tan Günümüze Türkiye'de Farsça Öğretimi", Yayınlanmamış Doktora Tezi, Danışman: Prof. Dr. Mehmet Kanar, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Fars Dili ve Edebiyatı Bilim Dalı, 2005.

Dr. Ahmet Çelik, hazırladığı doktora tezinin bir bölümünde Türkiye'de hazırlanmış ve basılmış Fars Dili ve Edebiyatıyla ilgili bir kısım kitap, tez ve makalelere yer vermiştir.

11. Mustafa Çiçekler, **Farsça Matbu Eserler Kataloğu** (Osmanlı'dan **Günümüze**), (Yayınlanmamış).

Prof. Dr. Mustafa Çiçekler, hazırladığı bu çalışmada Türkiye'de basılan Farsça eserlerin bibliyografyasını açıklamalarla birlikte vermiştir.

Aşağıda künyeleri verilen bibliyografik çalışmalar da genel olarak Fars dili ve edebiyatıyla değil, Mevlana ve eserleriyle ilgili bibliyografya çalışmalarıdır.

12. Mehmet Önder, İsmet Binark, Mustafa Nejat Sefercioğlu, **Mevlana Bibliyografyası I: Basmalar (Kitap-Makale); II: Yazmalar**, İstanbul, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 1974.

13. Ali Temizel, "Mevlâna ve Mevlevilikle İlgili Eski Harfli Türkçe Eserler ve Mü'ellifleri", Yüksek Lisans Tezi, Danışman: Doç. Dr. Adnan Karaismailoğlu, Konya, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doğu Dilleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı, 1996.

14. Adnan Karaismailoğlu, **Mevlana Kitaplığı Kataloğu**, Konya, Selçuk Üniversitesi Selçuklu Araştırmaları Merkezi, 1996.

15. Sinan Taşdelen, "Mevlâna ve Mevlevilik Bibliyografyası", Konya'dan **Dünya'ya Mevlâna ve Mevlevilik**, Konya 2002, s. 353-366.

16. Necip Fazıl Duru, "Türkiye Üniversitelerinde Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî'nin Eserleri ve Mevlevilikle İlgili Yapılmış Doktora ve Yüksek Lisans Çalışmaları", **Nüsha-Şarkiyat Araştırmaları Dergisi**, yıl: 4, sayı: 15, Ankara, Güz 2004, s. 41-52.

17. Ali Temizel, "Mevlevilikle İle İlgili Eski Harfli Türkçe Eserler", **Nüsha Şarkiyat Araştırmaları Dergisi**, yıl: 5, sayı: 18, Ankara, Yaz 2005, s. 99-114.

18. Adnan Karaismailoğlu, Sait Okumuş, Fahrettin Coşguner, **Mevlana Bibliyografyası**, Konya, Konya Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2006.

19. Mustafa Tekin, "Mevlânâ Bibliyografyası", **Tasavvuf İlmî ve Akademik Araştırma Dergisi Mevlânâ Özel Sayısı**, yıl: 6, s. 14, Ankara, Ocak-Haziran 2005, s. 735-774; İstem, yıl: 5, sayı: 10, 2007, s. 345-398.

20. **Mevlana Bibliyografyası – Bibliography of Mawlana**, Ankara, Milli Kütüphane Başkanlığı Yayınları, 2007.

C. Türkiye Üniversitelerindeki Fars Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalları

Türkiye'de, İstanbul Darülfünûnu yahut hali hazırdaki adıyla İstanbul Üniversitesi'nde baştan itibaren çeşitli bölümlerde Fars Dili ve Edebiyatına

yönelik dersler olmakla birlikte 1938 yılına kadar burada müstakil bir kürsü/bölüm/anabilim dalı/bilim dalı bulunmamaktaydı.

Türkiye’de Fars Dili ve Edebiyatı alanında müstakil ilk kürsü/bölüm/ana bilim dalı/bilim dalı, bugün Ankara Üniversitesi’ne bağlı olan Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi’nde açılmıştır. 1935 yılında kurulan Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi’nde ilk faaliyete başlayan bilim dallarından biri de Fars Dili ve Edebiyatı Kürsüsü olmuştur. Bu birim, 1942 yılında Arap Dili ve Edebiyatı birimiyle birleştirilerek Klasik Şark Dilleri Kürsüsü adı verilmiştir. 1946 yılında Ankara Üniversitesi resmen kurulunca adı geçen fakülte ve bünyesindeki kürsülerle birlikte Fars Dili ve Edebiyatı kürsüsü de Ankara Üniversitesi’ne bağlanmıştır. 1981 yılından itibaren günümüze kadar Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi’nde Doğu Dilleri ve Edebiyatları Bölümü bünyesinde yer alan Fars Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı’nda, kuruluşundan itibaren kesintisiz olarak lisans ve lisansüstü öğretim yapılmaktadır.³

Türkiye üniversitelerinde bu alanda müstakil kürsü/bölüm/anabilim dalı/bilim dalının faaliyete başladığı ikinci üniversite İstanbul Üniversitesi olmuştur. İstanbul Darülfünunu zamanından beri Edebiyat şubesinde Fars Edebiyatı dersinin var olduğu bilinmesine rağmen⁴ İstanbul Üniversitesi’nde Fars Dili ve Edebiyatı öğretim faaliyeti yürüten ilk birim Arap-Fars Filolojisi Kürsüsü adıyla 1938 yılında açılmıştır. Bu birim, 1963 yılında Arap Filolojisi ve Fars Filolojisi olarak iki ayrı kürsüye ayrılmıştır. 1981 yılında yeni Yükseköğretim Kanunu’nun yürürlüğe girmesinden sonra Fars Filolojisi ve Pakistan Kültürü Anabilim Dalı adı verilen Fars Filolojisi Kürsüsü, 1996 yılında Urdu Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalının kuruluşundan sonra Fars Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı adını almıştır. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi’nde Doğu Dilleri ve Edebiyatları Bölümü çatısı altında yer alan Fars Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, kuruluşundan itibaren kesintisiz olarak lisans ve lisansüstü öğretimi faaliyeti yürütmektedir.⁵

1968 yılında Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi bünyesinde kurulan Arap-Fars Filolojisi Bölümü ise 1974 yılında öğretim faaliyetine başlamıştır. Bu

³ Mürsel Öztürk, “Türkiye’de Farsça Eğitimi ve Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi”, <http://www.irankulturevi.com/lang-tr-TRKYEDFARSATM.cgi> (30.12.2010).

⁴ Çelik, “Tanzimat’tan Günümüze Türkiye’de Farsça Öğretimi”, s. 161

⁵ Çelik, a.g.e., s. 262-263; http://www.istanbul.edu.tr/edebiyat/bolum_sayfasi/dogudilleri/fars_dili.htm, (31.12.2010)

bölüm 1983 yılından itibaren Doğu Dilleri ve Edebiyatları Bölümü adını almış, Fars Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı da bölüm bünyesinde yer alarak lisans ve lisansüstü öğretim faaliyetini sürdürmüştür.⁶

1989 yılında Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi bünyesinde Doğu Dilleri ve Edebiyatları Bölümü altında Fars Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı kurulmuştur. Bu anabilim dalı da kuruluşundan itibaren lisans ve lisansüstü öğretim faaliyeti yürütmektedir.⁷

1992 yılında Kırıkkale Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi’nde Doğu Dilleri ve Edebiyatları Bölümü bünyesinde Fars Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı kurulmuştur. Bu Anabilim Dalı’nda da bilimsel çalışmalar yanında lisans ve lisansüstü öğretim faaliyeti yürütülmektedir.⁸

1992 yılında Dicle Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi ile Harran Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi’nde Doğu Dilleri ve Edebiyatları Bölümü ve bünyesinde Fars Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı açılmıştır. Bu iki üniversitede şu ana kadar yüksek lisans öğretimi yürütülmüş olup henüz lisans ve doktora öğretimine başlanmamıştır.⁹

Erciyes¹⁰, Çankırı Karatekin¹¹, Ağrı İbrahim Çeçen¹², Muş Alparslan¹³ gibi bazı üniversitelerde ise Fars Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı resmen kurulmuş olmakla birlikte henüz öğretime geçmemiştir.

Aşağıda Türkiye’de Fars Dili ve Edebiyatı Anabilim Dallarının bulunduğu üniversiteler ve bu üniversitelerde Fars Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalının kuruluş tarihleri ile öğretim faaliyetine başlama tarihi ve ilk lisansüstü tezin tamamlanma tarihi verilmiştir.

⁶ Çelik, “Tanzimattan Günümüze Türkiye’de Farsça Öğretimi”, s. 265; <http://atauni.edu.tr/#sayfa=edebiyat-fakultesi-tarihce> (31.12.2010); <http://www.irankulturevi.com/turkce/farsca/aturk.htm> (31.12.2010).

⁷ Çelik, “Tanzimattan Günümüze Türkiye’de Farsça Öğretimi”, s. 267-268; http://www.edebiyat.selcuk.edu.tr/Edebiyat_Web/web/dogu-dil/ana%20bilim%20dallari/Fars%20Dili/index.htm (31.12.2010)

⁸ http://www.kku.edu.tr/fen_edebiyat/detay.php?git=badalbas&id=63 (31.12.2010); <http://www.irankulturevi.com/turkce/farsca/kirik.htm> (31.12.2010).

⁹ <http://tez2.yok.gov.tr> (31.12.2010); <http://fef.harran.edu.tr/dogudilleri/index.html> (31.12.2010)

¹⁰ http://www.erciyes.edu.tr/tr/index.asp?menu=Akademik&eru_sayfa=fakulteler (31.12.2010)

¹¹ <http://fef.karatekin.edu.tr/tarihce.aspx> (31.12.2010)

¹² <http://www.agri.edu.tr/birimler/fenedebiyat/menuislemler.php?x=4> (31.12.2010)

¹³ http://www.alparslan.edu.tr/_akademik/fef/fef_birimler.html (31.12.2010)

Bu üniversitelerden beşinde lisans öğretimi, yedisinde yüksek lisans öğretimi ve dördünde de doktora öğretimi verilmiştir. Makalemizin konusu olan Fars Dili ve Edebiyatı doktora ve yüksek lisans öğretimi mezun sayılarına ait istatistikî bilgiler aşağıda verilmiştir.

Üniversite ve Fakülte	Üniversite'nin/Fakültenin Kuruluşu	Fars Dili ve Edebiyatı Biriminin Kuruluşu	Öğretim Faaliyeti Başlama tarihi	İlk Lisansüstü Tezin Tamamlandığı Yılı	Yürütülen Öğretim Faaliyeti
Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi	1935	1935	1942	1949	Lisans Yüksek Lisans Doktora
İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi	1453 1900 1933 ¹⁴	1938	1938	1954	Lisans Yüksek Lisans Doktora
Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi	1957	1968	1974	1984	Lisans Yüksek Lisans Doktora
Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi	1975	1975	1989	1992	Lisans Yüksek Lisans Doktora
Kırıkkale Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi	1992	1992	1993	1998	Lisans Yüksek Lisans
Harran Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi	1992	1992	1994	1997	Yüksek Lisans
Dicle Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi	1982	1992	1996	2002	Yüksek Lisans

Tablo 1: Türkiye Üniversitelerindeki Öğretim Veren Fars Dili ve Edebiyatı Anabilim Dallarının Kuruluş, Öğretim Faaliyetine Başlayış ve İlk Lisansüstü Tezlerinin Tamamlanma Yılları

Tabloda verildiği üzere Türkiye’de ilk Fars Dili ve Edebiyatı Kürsüsü/Bölümü/Anabilim Dalı/Bilim Dalı 75 yıl önce Ankara’da kurulmuş, bu alanda ilk yüksek öğretim faaliyeti 72 yıl önce İstanbul’da başlamıştır. Bu alanda hazırlanan ilk lisansüstü tez çalışması da 1949 yılında Ankara Üniversitesi’nde yapılmıştır.

¹⁴ İstanbul Üniversitesi’nin ilk kuruluş yılı 1453 kabul edilmekle birlikte bu üniversite 1900 yılında İstanbul Darülfünunu ve 1933 yılında İstanbul Üniversitesi adıyla yeniden kuruluş aşamaları geçirmiştir.

Çeşitli resmi kayıtlar ve hazırlanan tezler üzerindeki bilgiler, Fars Dili ve Edebiyatı alanında yüksek öğretim faaliyeti yürüten birimlerin dönem dönem farklı ad ve statüde var olduğunu göstermektedir. Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi’nde Fars Dili ve Edebiyatı öğretim faaliyeti yürüten birimin 1950’li yıllarda Arap Dili ve Edebiyatı ile birlikte Klasik Şark Dilleri Enstitüsü yahut Eski Şark Dilleri Enstitüsü adını taşıdığı¹⁵ ve ‘Dili ve Edebiyatı’ ibaresi yerine ‘Filolojisi’ ibaresinin kullanıldığı, ‘anabilim’ dalı yerine de ‘Kürsüsü’ ibaresinin kullanıldığını göstermektedir. 1960’lı yıllarda ‘Kürsüsü’ yerine ‘Bölümü’ ibaresinin kullanıldığını görmekteyiz. 1970’li yıllarda Fars Dili ve Edebiyatı öğretimi veren birimin müstakil olduğu ve Fars Filolojisi Kürsüsü şeklinde adlandırıldığı görülmektedir.

1981 yılından itibaren lisansüstü öğretimin her üniversitede kurulan enstitüler bünyesinde yapılacağı öngörülmüş olduğundan, fakültelerde Doğu Dilleri ve Edebiyatları Bölümü alt birimi olarak ‘Fars Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı’ adıyla öğretim verilirken, Fars Dili ve Edebiyatı akademik birimleri, kurulan Sosyal Bilimler Enstitüleri bünyesinde Doğu Dilleri ve Edebiyatları ‘Anabilim Dalı’ bünyesinde ve ‘Fars Dili ve Edebiyatı ‘Bilim Dalı’ olarak kabul edilmiştir. Bu nedenle bazı üniversitelerde Fars Dili ve Edebiyatı adıyla değil Doğu Dilleri ve Edebiyatları adıyla doktora/yüksek lisans diploma programı uygulanmaktadır. Fakat akademik disiplinler için fakültelerdeki anabilim dalları esas alındığından, gerek tezi hazırlayanlar ve danışmanlığını yürütenler bakımından, gerekse üzerinde çalışılan tez konuları bakımından Fars Dili ve Edebiyatı ayrı bir anabilim dalı olarak düşünülmektedir.

Bununla birlikte 1980’li yıllarda hazırlanan tezlerde Sosyal Bilimler Enstitüsü ibaresi yerine veya bu ibareyle birlikte Fars Dili ve Edebiyatı yüksek öğretim biriminin bağlı olduğu Fakülte isminin de yazıldığı, 1990’lı yılların ortalarına kadar tezler üzerinde Doğu Dilleri ve Edebiyatları kaydı bulunmayıp Fars Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı ibaresinin yazıldığı görülmektedir. Bu yıllardan sonra ise genel olarak Fars Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı olarak ayrıca doktora veya yüksek lisans programı uygulayan üniversitelerde hazırlanan tezler üzerinde Doğu Dilleri ve Edebiyatı Anabilim Dalı ibaresiyle birlikte Fars Dili ve Edebiyatı Bilim Dalı ibaresinin de yazıldığı, müstakil Fars Dili ve Edebiyatı lisansüstü öğretim programı uygulamayıp başka birimlerle

¹⁵ Bkz bu çalışmada “Fars Dili ve Edebiyatı Anabilim Dallarında Hazırlanan Yüksek Lisans ve Tezlerinin Bibliyografik Künyeleri” I.a.5, I.a.6 ve I.a.7 numaralı tez künyesi.

birlikte Doğu Dilleri ve Edebiyatları adıyla lisansüstü programı uygulayan üniversitelerde ise yalnızca Doğu Dilleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı ibaresinin yazıldığı görülmektedir.

D. Fars Dili ve Edebiyatı Anabilim Dallarında Hazırlanan Tezler Hakkında İstatistikî Bilgiler

Şimdiye dek Türkiye üniversitelerinden beşinde Fars Dili ve Edebiyatı alanında lisans öğretimi verilirken yedisinde yüksek lisans öğretimi ve dördünde de doktora öğretimi yürütülmüştür. Doktora ve yüksek lisans programlarından mezun olmak tez hazırlamak ve jüri önünde savunup başarılı olmak şartına bağlı olduğundan, aşağıdaki tablolarda verilen tez istatistikleri, aynı zamanda lisansüstü öğretim programlarından mezun olanların sayılarını da vermektedir. Fars Dili ve Edebiyatı yüksek lisans ve doktora öğretimi yürüten üniversiteler, mezun sayısı bakımından sırasıyla İstanbul Üniversitesi, Ankara Üniversitesi, Atatürk Üniversitesi, Selçuk Üniversitesi, Kırıkkale Üniversitesi, Dicle Üniversitesi ve Harran Üniversitesi'dir. Aşağıda Fars Dili ve Edebiyatı alanında lisansüstü öğretim verilen üniversiteler ve buralarda hazırlanan tezler hakkında istatistikî tablolar verilmiştir.

1. Fars Dili ve Edebiyatı Alanında Yapılan Tezlerin Yıllara Göre Dağılımı

Aşağıda verdiğimiz tabloda görüldüğü üzere Türkiye üniversitelerinde ilk doktora öğretimi ve tez hazırlama faaliyeti 1949 yılında gerçekleştirilmiştir. Yüksek lisans öğretimi ve yüksek lisans tezi çalışmalarının ilki 1984 yılında gerçekleşmiştir. Aşağıda, yıllara göre üniversitelerde hazırlanan doktora ve yüksek lisans tez sayısı görülmektedir.

Üniversite	Ankara Ü.		İstanbul Ü.		Atatürk Ü.		Selçuk Ü.		Kırıkkale Ü.		Dicle Ü.		Harran Ü.		TOPLAM			
	Yıl	DR	YL	DR	YL	DR	YL	DR	YL	DR	YL	DR	YL	DR	YL	DR	YL	Toplam
1949	1															1	0	1
1950																0	0	0
1951	2															2	0	2
1952																0	0	0
1953	1															1	0	1
1954			1													1	0	1
1955																0	0	0
1956	1															1	0	1
1957																0	0	0
1958																0	0	0
1959	1															1	0	1
1960	1															1	0	1
1961																0	0	0
1962																0	0	0
1963																0	0	0
1964																0	0	0
1965																0	0	0
1966			3													3	0	3
1967			1													1	0	1
1968	1															1	0	1
1969																0	0	0
1970																0	0	0
1971	1															1	0	1
1972																0	0	0
1973			1													1	0	1
1974			1													1	0	1
1975			2													2	0	2
1976			1													1	0	1
1977		1	1													1	1	2
1978		1	3													3	1	4
1979			1													1	0	1
1980			4													4	0	4

Üniversite	Ankara Ü.		İstanbul Ü.		Atatürk Ü.		Selçuk Ü.		Kırıkkale Ü.		Dicle Ü.		Harran Ü.		TOPLAM		
	DR	YL	DR	YL	DR	YL	DR	YL	DR	YL	DR	YL	DR	YL	DR	YL	Toplam
1981			1												1	0	1
1982		1													0	1	1
1983			4												4	0	4
1984		1	1		1										2	1	3
1985		1	1												1	1	2
1986	1		1												2	0	2
1987	1					1									1	1	2
1988		1			1	1									1	2	3
1989		2		3											0	5	5
1990	1	2			1										2	2	4
1991				2	2										2	2	4
1992		2		4		2		1							0	9	9
1993		1			3	1	3								1	7	8
1994		1			4										0	5	5
1995	1		5			1									6	1	7
1996	1	1			3	1	4								4	6	10
1997					2	2					2				0	6	6
1998			1	1					4						1	5	6
1999	1			2					1						1	3	4
2000					1	1									1	1	2
2001		1			1		2		1						1	4	5
2002	2				4	1			1			2			3	7	10
2003															0	0	0
2004	1	1		1	2										3	2	5
2005		2		1	1	1		1							1	5	6
2006		2		1				1				1			0	5	5
2007				1			1								1	1	2
2008	1	1				2									1	3	4
2009	1	1		1				1							1	3	4
2010		1								1					0	2	2
TOPLAM	20	24	33	17	13	23	3	15	0	8	0	2	0	3	69	92	161

Tablo 2: Türkiye Üniversiteleri Fars Dili ve Edebiyatı Anabilim Dallarında Hazırlanan Doktora ve Yüksek Lisans Tezlerinin Yıllara Göre Dağılımı

Tabloyu incelediğimizde Türkiye’de Fars Dili ve Edebiyatı lisansüstü öğretim faaliyetinin bazı farklılıklarla birlikte artış gösterdiği görülmektedir. 1950’li yıllarda Ankara Üniversitesi’nde yedi doktora tez çalışması yapılırken, bu yıllarda İstanbul Üniversitesi’nde bir adet doktora tezi hazırlanmıştır. 1960’lı yıllarda bu alanda İstanbul Üniversitesi’nde üç adet doktora tezi hazırlanmıştır. 1970’li yıllarda Fars Dili ve Edebiyatı doktora öğretimi için İstanbul Üniversitesi’nde yoğunluk gözlenmektedir. 1980’li yıllarda bu yoğunluk Ankara Üniversitesi’nde ve 1990’lı yıllarda da Atatürk Üniversitesi’nde görülmektedir. 2000’li yıllarda belli bir üniversitede yoğunlaşma göze çarpmamakta, Fars Dili ve Edebiyatı lisansüstü öğretiminin, bu Anabilim Dalının bulunduğu üniversitelerde yaklaşık aynı sayı ve oranlarda yürütüldüğü anlaşılmaktadır.

2. Fars Dili ve Edebiyatı Alanında Hazırlanan Tezlerin Danışmanlarına Göre Sayısal Dağılımı

Araştırmamızda Türkiye Üniversitelerindeki Fars Dili ve Edebiyatı Anabilim Dallarında 35 akademisyenin tez yöneticiliği/danışmanlığı yaptığını tespit ettik. Aşağıda bu akademisyenlerin hangi üniversitede kaç tez yönettiklerini gösteren tez istatistikini veriyoruz.

Üniversite	Ankara Ü.		İstanbul Ü.		Atatürk Ü.		Selçuk Ü.		Kırıkkale Ü.		Dicle Ü.		Harran Ü.		TOPLAM		
	DR	YL	DR	YL	DR	YL	DR	YL	DR	YL	DR	YL	DR	YL	DR	YL	Toplam
Danışman																	
Prof. Dr. Tahsin Yazıcı			23												23	0	23
Prof. Dr. Mürsel Öztürk	6	8													6	8	14
Prof. Dr. Adnan Karaismailoğlu	1						2	7		4					3	11	14
Prof. Dr. Meliha Anbarcıoğlu	5	7													5	7	12
Prof. Dr. M. Nazif Şahinoğlu					4	5				3					4	8	12
Prof. Dr. Nazif Hoca			3	5											3	5	8
Prof. Dr. A. Naci Tokmak			4	3											4	3	7
Prof. Dr. Nimet Yıldırım					2	4									2	4	6
Prof. Dr. Saime İnal Savi					2	3									2	3	5
Prof. Dr. Ömer Okumuş					2	3									2	3	5
Prof. Dr. Mehmet Kanar			1	4											1	4	5
Prof. Necati Lugal	4														4	0	4
Yrd. Doç. Dr. Yakup Şafak								4							0	4	4
Prof. Necmettin Halil Onan	3														3	0	3
Prof. Dr. Saadetin Kocatürk		3													0	3	3

Üniversite	Ankara Ü.		İstanbul Ü.		Atatürk Ü.		Selçuk Ü.		Kırıkkale Ü.		Dicle Ü.		Harran Ü.		TOPLAM			
	DR	YL	DR	YL	DR	YL	DR	YL	DR	YL	DR	YL	DR	YL	DR	YL	Toplam	
Danışman																		
Prof. Dr. İbrahim Düzen						1						2				0	3	3
Prof. Dr. Mehmet Atalay					2	1										2	1	3
Prof. Dr. Mustafa Çiçekler					3											0	3	3
Prof. Dr. Hicabi Kurlangıç	1	2														1	2	3
Prof. Dr. Hasan Çitçi						1	2									1	2	3
Doç. Dr. Abdüsselam Bilgen	1	2														1	2	3
Doç. Dr. Nuri Şimşekler								3								0	3	3
Prof. Ahmet Ateş			2													2	0	2
Prof. Dr. Walther Bjorkman	2															2	0	2
Prof. Dr. Ali Güzelyüz				2												0	2	2
Prof. Dr. Veyis Değirmençay						2										0	2	2
Prof. Dr. Ahmet Savran						2										0	2	2
Prof. Dr. Derya Örs		2														0	2	2
Yrd. Doç. Dr. Halil Çeçen												2				0	2	2
Prof. Enver Ziya Karal	1															1	0	1
Prof. Dr. Erkan Türkmen							1									0	1	1
Doç. Dr. Yusuf Öz							1									1	0	1
Doç. Dr. Tevfik Rüştü Topuzoğlu				1												1	0	1
Yrd. Doç. Dr. Mehmet Vanlıoğlu										1						0	1	1
Prof. Dr. Hulusi Kılıç													1			0	1	1
TOPLAM	24	21	34	17	13	23	3	15	0	8	0	2	0	3	74	89	166	

Tablo 3: Türkiye Üniversitelerinin Fars Dili ve Edebiyatı Anabilim Dallarında Hazırlanan Lisansüstü Tezlerinin Danışmanlara Göre Dağılımı¹⁶

3. Fars Dili ve Edebiyatı Anabilim Dallarında Hazırlanan Lisansüstü Tezlerinin Üniversitelere Göre Dağılımı

Aşağıdaki tabloda görüldüğü üzere Türkiye Üniversitelerinin Fars Dili ve Edebiyatı Anabilim Dallarında hazırlanan doktora ve yüksek lisans tezlerinin yaklaşık üçte biri İstanbul Üniversitesi'nde, dördte biri Ankara Üniversitesi'nde, dördte biri Atatürk Üniversitesi'nde, onda biri Selçuk Üniversitesi'nde, yirmide biri Kırıkkale Üniversitesi'nde, yüzde ikisi Dicle Üniversitesi'nde ve yüzde bir kadarı da Harran Üniversitesi'nde hazırlanmıştır.

¹⁶ Aşağıda künyeleri verilen tezlerden beşinde iki tez yöneticisi/danışman ismi verilmesi nedeniyle bu tabloda verilen nihai tez adedi bir önceki tablodan fazla görünmektedir.

Üniversite	Doktora		Yüksek Lisans		Toplam	
	Hazırlanan FDE Tezi Sayısı	Tez Sayısının Tüm FDE ABD Tezleri İçindeki Oranı	Hazırlanan FDE Tezi Sayısı	Tez Sayısının Tüm FDE ABD Tezleri İçindeki Oranı	Hazırlanan FDE Tezi Sayısı	Tez Sayısının Tüm FDE ABD Tezleri İçindeki Oranı
İstanbul Ü.	33	47,83%	17	18,48%	50	31,06%
Ankara Ü.	20	28,99%	24	26,09%	44	27,33%
Atatürk Ü.	13	18,84%	23	25,00%	36	22,36%
Selçuk Ü.	3	4,35%	15	16,30%	18	11,18%
Kırıkkale Ü.	0	0,00%	8	8,70%	8	4,97%
Dicle Ü.	0	0,00%	3	3,26%	3	1,86%
Harran Ü.	0	0,00%	2	2,17%	2	1,24%
Toplam	69	100,00%	92	100,00%	161	100,00%

Tablo 4: Türkiye Üniversitelerinin Fars Dili ve Edebiyatı Anabilim Dallarında Hazırlanan Lisansüstü Tezlerin Üniversitelere Göre Dağılımı

Bu tablonun incelenmesiyle genel olarak daha erken kürsü/bölüm/anabilim dalı/bilim dalının açıldığı üniversitede daha çok lisansüstü tez hazırlandığı gözlemlenmektedir.

4. Üniversitelerde Hazırlanan Toplam Tezlerle Fars Dili ve Edebiyatı Tezlerinin Sayısal Karşılaştırması

Karşılaştırma ve değerlendirme yapabilmek amacıyla, Türkiye'de Fars Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı bulunan ve bulunmayan üniversitelerde hazırlanan toplam tez sayısı ile Fars Dili ve Edebiyatı Anabilim Dallarında hazırlanan tezlerin sayısı ve Fars Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalında hazırlanan tezlerin hazırlanan bütün tezler içindeki oranını gösteren aşağıdaki tabloyu da veriyoruz.

Üniversite	Doktora			Yüksek Lisans			Toplam		
	Bütün Tezler	Fars Dili ve Edebiyatı ABD Tezleri	FDE ABD Tezlerinin Bütün Tezler İçindeki Oranı	Bütün Tezler	Fars Dili ve Edebiyatı ABD Tezleri	FDE ABD Tezlerinin Bütün Tezler İçindeki Oranı	Bütün Tezler	Fars Dili ve Edebiyatı ABD Tezleri	FDE ABD Tezlerinin Bütün Tezler İçindeki Oranı
Kırıkkale Ü.	65	0	0,00%	940	8	0,85%	1005	8	0,80%
Atatürk Ü.	1724	13	0,75%	3571	23	0,64%	5295	36	0,68%
İstanbul Ü.	5015	33	0,66%	12255	17	0,14%	17270	50	0,29%
Dicle Ü.	280	0	0,00%	863	3	0,35%	1143	3	0,26%
Ankara Ü.	5472	20	0,37%	11084	24	0,22%	16556	44	0,27%
Selçuk Ü.	1921	3	0,16%	6725	15	0,22%	8646	18	0,21%
Harran Ü.	85	0	0,00%	909	2	0,22%	994	2	0,20%
FDE ABD Bulunan Üniversiteler Toplamı	14562	69	0,47%	36347	92	0,25%	50909	161	0,32%
Diğer Üniversiteler	31893	0	0,00%	154102	0	0,00%	207250	0	0,00%
Genel Toplam	46455	69	0,15%	190449	92	0,05%	258159	161	0,06%

Tablo 5: Fars Dili ve Edebiyatı Anabilim Dallarında Hazırlanan Lisansüstü Tezlerin Üniversitelere Göre Dağılımı

Yukarıdaki tablodaki veriler Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilen bilgilere göre oluşturulmuştur. 1981 yılından önce Yüksek Öğretim Kurulu gibi bir kurumun ve daha önceki tez bilgilerine toplu olarak ulaşılabilecek bir birimin olmaması yanında, Ulusal Tez Merkezi'nin kayıtlarında da eksiklikler olduğu gözlemlendiğinden, verilen bu bilgiler kesin değildir. Ancak bütün bu eksikliklerin Türkiye üniversiteleri ve bu üniversitelerdeki tüm anabilim dalları için geçerli olduğu düşüncesiyle, tablonun Fars Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı tezlerinin, hazırlanan bütün tezler içindeki oranı konusunda bir dereceye kadar fikir vereceği düşünülmüştür.

Tabloda verilen verilere göre, Fars Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı bulunan üniversiteler içinde Kırıkkale Üniversitesi, bu anabilim dalında hazırlanan tezlerin üniversitede hazırlanan toplam tezler içindeki oranı bakımından en yüksek olanıdır. Fars Dili ve Edebiyatı Anabilim Dallarında en çok tez hazırlanan İstanbul ve Ankara Üniversiteleri ise hazırlanan toplam tezler içindeki Fars Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı tezlerinin oranı bakımından daha gerilerde kalmaktadır.

Bu tablo, Fars Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı bulunan üniversitelerde, bu anabilim dalında hazırlanan tezlerin, toplam tezlere oranının yaklaşık binde üç olduğunu göstermektedir. Tabloya göre bütün Türkiye üniversitelerinde hazırlanan tezlerin içerisinde on binde altısını Fars Dili ve Edebiyatı Anabilim Dallarında hazırlanan tezler oluşturmaktadır.

5. Yıllara göre Fars Dili ve Edebiyatı Anabilim Dallarında Hazırlanan Lisansüstü Tezlerin Üniversitelerde Hazırlanan Toplam Tezlerle Sayısal Karşılaştırması

Aşağıda yıllara göre Türkiye üniversitelerinin bütün anabilim dallarında hazırlanan lisansüstü tezlerin sayısı ve Fars Dili ve Edebiyatı Anabilim Dallarında hazırlanan lisansüstü tezlerin sayısı ile genel tezler içindeki oranları verilmektedir. Tablodaki verilen bilgiler Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden alınmıştır. Daha önce değinildiği gibi Ulusal Tez Merkezi kayıtları, hazırlandığını tespit ettiğimiz bazı tezlerin bilgilerini içermemektedir. Çalışmamızda yer verdiğimiz Fars Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalında hazırlanan tezlerden 1987'den önce hazırlanan 43 tez, Ulusal Tez Merkezi kayıtlarında bulunmamaktadır. Hazırlandığını bildiğimiz halde Ulusal Tez Merkezi'nde kaydı olmayan bu tezlerin varlığı, bu tarihten öncesine dair verilen tez istatistiklerinin eksik olduğunu göstermektedir. Bu nedenle bu tablodaki hesaplamalara 1987 öncesi tez verileri dâhil edilmemiştir.

Yıl	Doktora			Yüksek Lisans			Toplam		
	Bütün Tezler	Fars Dili ve Edebiyatı ABD Tezleri	FDE ABD Tezlerinin Bütün Tezler İçindeki Oranı	Bütün Tezler	Fars Dili ve Edebiyatı ABD Tezleri	FDE ABD Tezlerinin Bütün Tezler İçindeki Oranı	Bütün Tezler	Fars Dili ve Edebiyatı ABD Tezleri	FDE ABD Tezlerinin Bütün Tezler İçindeki Oranı
1951-1986	?	38	?	?	5	?	?	43	?
1987	305	1	0,33%	1630	1	0,06%	1935	2	0,10%
1988	526	1	0,19%	2520	2	0,08%	3046	3	0,10%
1989	667	0	0,00%	2586	5	0,19%	3253	5	0,15%
1990	848	2	0,24%	3013	2	0,07%	3861	4	0,10%
1991	957	2	0,21%	3392	2	0,06%	4349	4	0,09%
1992	1069	0	0,00%	3943	9	0,23%	5012	9	0,18%
1993	1188	1	0,08%	4264	7	0,16%	5452	8	0,15%
1994	1368	0	0,00%	4916	5	0,10%	6284	5	0,08%
1995	1614	6	0,37%	5861	1	0,02%	7475	7	0,09%
1996	1682	4	0,24%	7492	6	0,08%	9174	10	0,11%
1997	1801	0	0,00%	7057	6	0,09%	8858	6	0,07%
1998	2087	1	0,05%	7497	5	0,07%	9584	6	0,06%
1999	2223	1	0,04%	7383	3	0,04%	9606	4	0,04%
2000	1873	1	0,05%	6417	1	0,02%	8290	2	0,02%
2001	1858	1	0,05%	8869	4	0,05%	10727	5	0,05%
2002	2495	3	0,12%	10172	7	0,07%	12667	10	0,08%
2003	2683	0	0,00%	10359	0	0,00%	13042	0	0,00%
2004	2605	3	0,12%	11746	2	0,02%	14351	5	0,03%
2005	2621	1	0,04%	12676	5	0,04%	15297	6	0,04%
2006	2610	0	0,00%	16196	5	0,03%	18806	5	0,03%
2007	3502	1	0,03%	14890	1	0,01%	18392	2	0,01%
2008	3524	1	0,03%	13675	3	0,02%	17199	4	0,02%
2009	3517	1	0,03%	13465	3	0,02%	16982	4	0,02%
2010	1895	0	0,00%	8645	2	0,02%	10540	2	0,02%
Toplam	45518	69	0,15%	188664	92	0,05%	234182	161	0,07%

Tablo 6: Yıllara göre Türkiye Üniversitelerinin Fars Dili ve Edebiyatı Anabilim Dallarında Hazırlanan Lisansüstü Tezlerin Üniversitelerde Hazırlanan Tezler İçerisindeki Oranı

Tabloya göre 1980'li ve 1990'lı yıllar boyunca Fars Dili ve Edebiyatı Anabilim Dallarında hazırlanan tezlerin bütün tezler içindeki oranı binde bir ile binde iki arasında iken, 2000'li yıllarda ise bu oran binde birin altındadır. Toplam olarak ise Fars Dili ve Edebiyatı Anabilim Dallarında hazırlanan tezlerin Türkiye üniversitelerinde hazırlanan bütün doktora ve yüksek lisans tezleri içerisindeki oranı on binde yedi olarak gerçekleşmiştir.

Aslında Fars Dili ve Edebiyatı Anabilim Dallarında hazırlanan tezlerin bu süreçte sayısal olarak azalmadığı halde, Türkiye genelinde artan üniversite sayısı ve hazırlanan tez sayısı karşısında aynı artışı göstermemesi nedeniyle bu oranın düşük kaldığı anlaşılmaktadır. Örneğin Fars Dili ve Edebiyatı Anabilim Dallarında toplam iki lisansüstü tezin hazırlandığı 1987 yılında bu iki tezin Türkiye üniversitelerinde hazırlanan lisansüstü tezler içerisindeki oranı binde bir iken, Fars Dili ve Edebiyatı Anabilim Dallarında hazırlanan toplam lisansüstü tez sayısının iki olduğu 2007 yılında, bu tezlerin hazırlanan toplam lisansüstü tezler içindeki oranı on binde iki olmuştur.

6. Fars Dili ve Edebiyatı Anabilim Dallarında Hazırlanan Tezlerin Konularına Göre Dağılımı

Türkiye üniversitelerinin Fars Dili ve Edebiyatı Anabilim Dallarında hazırlanan tezlerin konularına göre dağılımı aşağıdaki tabloda görülmektedir.

Bir tezde tenkitli metin, çeviri ve inceleme türlerinden biri, ikisi veya hepsi bulunduğu ve yine bir tezin aynı anda birden çok konuyla ilgili olabildiği dikkate alınarak her tezin içerdiği çalışma türü ve konu ayrı ayrı işlenmiştir. Örneğin aşağıda "Fars Dili ve Edebiyatı Anabilim Dallarında Hazırlanan Yüksek Lisans ve Tezlerinin Bibliyografik Künyeleri" bölümünde II.b.17. numarayla geçen tezin tabloya işlenen tür ve konu bilgileri şöyledir:

Çalışma Türü: Tenkitli Metin, İnceleme

Konusu: Klasik Şiir, Mesnevi, Biyografi, Tasavvuf-Din, Türk Edebiyatı

Bir tez için birden çok veri girildiğinden, bu bilgiler bir konuda yazılan tez sayılarını değil o konu ya da çalışma türüyle de ilgili olan tez sayısını göstermektedir. Bu nedenle toplam sayılarının verilmesine gerek görülmemiştir. Bu tablonun verilmesiyle Fars Dili ve Edebiyatı Anabilim Dallarında hazırlanan tezlerde işlenen konular hakkında fikir vermek amaçlanmıştır.

Çalışma Türü	Konu	Dilbilim	Gramer	Sözlük	Retorik, Edebiyat Tarihi	Edebi Sanatlar, Üslup	Klasik Şiir*	Mesnevi	Klasik Nesir	Modern Şiir	Modern Nesir	Biyografi	Tasavvuf - Din	Tarih	Türk Edebiyatı**	Diğer
İnceleme	DR			1	1		5	2	6			6	1	8	10	1
	YL				8	3	2	6	7	1	6	3	4	1	1	1
Tenkitli Metin	DR						1	1	6				3	4	6	
	YL							2	2							
Çeviri	DR						1	1	7					7	5	
	YL							5	5	1	5		3	1		
İnceleme	DR	1		1	10	1	6	3	4	3	2	16	17	4	8	4
	YL		1		2		3	2	3		2	7	2	1	7	
Tenkitli Metin	DR						4	5	7				3	1	6	
	YL						5	2	4				3	1	7	
Çeviri	DR							3						2		
	YL									2						
İnceleme	DR		1	1	2		5	3	2			4		1	7	1
	YL		1		3	1	7	7	2		2	5	1		2	
Tenkitli Metin	DR			1	1		5	2	1	1			1		4	
	YL						8	4	1						1	
Çeviri	DR				1			1							1	
	YL									2						
İnceleme	DR						1	2	1			2	2		3	
	YL			1	2		1	4	1		1	4	10		12	3
Tenkitli Metin	DR						1	1	1				2		3	
	YL															
Çeviri	DR												1		1	
	YL			1				1			1	4			3	

Çalışma Türü	Konu	Dilbilim	Gramer	Sözlük	Retorik, Edebiyat Tarihi	Edebi Sanatlar, Üslup	Klasik Şiir	Mesnevi	Klasik Nesir	Modern Şiir	Modern Nesir	Biyografi	Tasavvuf - Din	Tarih	Türk Edebiyatı	Diğer
İnceleme	DR															
	YL		1		1		2		2			2	1	1	4	1
Tenkitli Metin	DR															
	YL						4		2					1	4	
Çeviri	DR															
	YL															
İnceleme	DR															
	YL									1						
Tenkitli Metin	DR															
	YL															
Çeviri	DR															
	YL										2					
İnceleme	DR															
	YL															
Tenkitli Metin	DR															
	YL															
Çeviri	DR															
	YL															
İnceleme	DR	1	1	3	13	1	17	10	13	3	2	28	20	13	28	6
	YL	0	3	1	17	5	17	20	15	2	11	23	18	3	27	5
Tenkitli Metin	DR	0	0	1	1	0	11	9	15	1	0	0	9	5	19	0
	YL	0	0	0	0	0	19	8	9	0	0	0	3	2	12	0
Çeviri	DR	0	0	0	1	0	1	5	7	0	0	0	1	9	7	0
	YL	0	0	1	0	0	0	6	5	1	10	0	7	1	3	0

Tablo 7: Yıllara göre Fars Dili ve Edebiyatı Anabilim Dallarında Hazırlanan Lisansüstü Tezlerin Konularına Göre Dağılımı

E. Türkiye’de Fars Dili ve Edebiyatı Bilim Dallarında Hazırlanan Doktora ve Yüksek Lisans Tezlerinin Bibliyografik Künyeleri

Türkiye’de Fars Dili ve Edebiyatı alanında yapılan çalışmaların bibliyografyasını hazırlamak düşüncesiyle yola koyulduğumuzda, önümüzde geniş ve büyük bir birikim olduğunu ve elde ettiğimiz bilgi ve dokümanların bir makalenin hacmini aşacak nitelikte olduğunu gördük. Bu nedenle bu konudaki çalışmalarımızı akademik camiaya peyderpey sunmaya karar verdik ve Fars Dili ve Edebiyatı Anabilim Dallarında hazırlanan lisansüstü tezlerin bibliyografyası ile başladık. Bu çalışmayı “Fars Dili ve Edebiyatı Bilim Dalları Dışında Hazırlanan Fars dili ve Edebiyatı Alanıyla İlgili Lisansüstü Tezleri” takip edecektir.

Çalışmamızda yer alan bibliyografya bilgilerini edinirken, Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi (<http://tez2.yok.gov.tr/>), üniversitelerin ilgili birimlerinin veri tabanları, kütüphane katalogları, çeşitli çalışmalarda yer alan bibliyografyalardan faydalandık. Yalnız bütün bu başvurulmuş yerlerde yanlış ve tutarsız bilgilerin yer aldığını gördük. Hatta aynı çalışmanın farklı kütüphane ve arşivlerde bulunan nüshalarında verilen bilgiler arasında dahi farklılıklar olduğu gözlenmiştir. Ayrıca tez başlıklarında geçen şahıs, yer, kişi, eser adlarının yazımında ortak bir yöntem olmadığı görülmüştür. Bu noktada özellikle çalışmaların yürütüldüğü birimin adının çok değişik şekillerde geçtiği dikkat çekmektedir. Bu farklılıkların bir kısmı, çalışmalara birim isimlerinin farklı yazılmasından, bir kısmı da çalışmaların yapıldığı esnadaki kurumsal yapı farklılıklarından kaynaklanmıştır. Bu nedenle bibliyografik bilgileri verirken çalışmanın üzerinde yazılı bilgileri esas aldık. Çalışmanın birden çok nüshasının elde olması durumunda, bibliyografik bilgiler oluşturulurken, doğru ve tutarlı bilgi için Ulusal Tez Merkezi’nden ulaşılabilen tezde yazılı veriler, Ulusal Tez Merkezi’nden ulaşılamayan tezler için ise çalışmanın yapıldığı ve mevzuat gereği orijinal bir nüshasının saklanması gereken üniversitenin ilgili biriminde bulunan nüshada yer alan bilgiler esas alınmıştır.

Çalışmamızda yalnızca doktora ve yüksek lisans tezlerine yer verilmiş, lisans mezuniyet tezi, öğretim görevlisi tezi, doktora ön çalışması, doçentlik takdim tezi, profesörlük takdim tezi gibi çalışmalar bir başka çalışmanın konusu olmak üzere bu çalışmanın kapsamı dışında tutulmuştur.

Çalışmamızda tezlerin bibliyografik künyelerinin yazımında, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Hazırlama Yönergesi’nde öngörülen şekil ve esaslara uyulmuştur. Buna göre bilgiler sırasıyla şu şekilde verilmiştir: Yazar Soyadı, Adı, “Tez Başlığı”, Tez Türü, Danışman Adı, Hazırladığı Şehir, Hazırladığı Üniversite ve Birim, Hazırlanma Yılı, sayfa sayısı, (Gerek görülmüşse açıklama). Bu bilgilerden tez üzerinde yer almadığı halde başka kaynak ya da karinelerle ulaşılan bilgiler köşeli parantez [] içinde verilmiştir.

Bibliyografik bilgilerde unvan ve isim ile telaffuz ve transkripsiyon için tezin üzerinde yazılış şekil esas alınmıştır.

Tez künyelerinin sıralanmasında üniversite, tez türü ve hazırlandığı yıl esas alınmıştır. Yani her üniversitede hazırlanan tezler Romen rakamıyla numaralanarak ayrı başlık altında, her üniversitedeki doktora tezleri (a.) sembolüyle ve yüksek lisans tezleri (b.) sembolüyle ayrı başlık altında toplanmıştır. Bu başlıklar altında toplanan tezler hazırlandığı yıl dikkate alınarak önceden sonraya doğru sıralanmış ve numaralandırılmıştır.

Bu yöntemle, künyeleri verilen tezlerin belli bir sistem dâhilinde sunulabilmesi ve bundan sonra hazırlanacak tezlerin aynı düzen içerisinde bibliyografyaya eklenebilmesi amaçlanmıştır.

Bu çalışmayı hazırlarken yardımlarını gördüğüm değerli hocalarıma ve arkadaşlarıma teşekkür ederim.

I. Ankara Üniversitesi

I.a. Doktora Tezleri

- I.a.1. Anbarcıoğlu (Tarıkahya), Meliha, “Muhtelif Yazmalara Göre Tam ve Doğru Enverî Külliyyâtı”, Doktora Tezi, Danışman: Prof. Dr. Necati Lugal, Ankara, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, 1949.
- I.a.2. Yazıcı, Tahsin, “Şeyh İbrahim-i Gülşenî: Hayatı Eserleri ve Tarikatı”, Doktora Tezi, Danışman: Prof. Necati Lugal, Ankara, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Klasik Şark Dilleri, 1951, VII+116 sayfa.
- I.a.3. Mazioğlu, Hasibe, “Fuzûlî-Hâfız: İki Şair Arasında Bir Karşılaştırma Denemesi”, Doktora Tezi, Danışman: Prof. Necmettin Halil Onan,

- Prof. Necati Lugal, Ankara, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi, 1951, X+473 sayfa.
- I.a.4. Seyyid, Naimüddin, “Nef’î ve İran Şiiri”, Doktora Tezi, Danışman: Prof. Necmettin Halil Onan, Ankara, [Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi], 1953, II+112 sayfa.
- I.a.5. Hasan, İzzet, “Bedî el-Zamân el-Hemedânî, Asrı, Hayatı ve Makâmeleri”, Doktora Tezi, Danışman: Prof. Dr. Walther Bjorkman, Ankara, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Eski Şark Dilleri Enstitüsü, 1956, IV+118 sayfa.
- I.a.6. Seraj, A. Mahbub, “Ma’ârif ve Te’sîr-i Ân ber Mesnevî=Maarif ve Mesnevi Üzerindeki Tesiri”, Doktora Tezi, Danışman: Prof. Dr. W. Björkman, Ankara, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Klasik Şark Dilleri Enstitüsü, 1956-1959, IV+VI+30+7+2+VI+111 sayfa. (Tezin esas dili Farsça olup, ayrıca özet mahiyetinde Türkçe bir kısım vardır.)
- I.a.7. Baykal, Özgün, “Mevlâna'nın Mesnevisinde Hayvan Hikâye ve Motifleri” Doktora Tezi, Danışman: Prof. Dr. W. Björkman, Doç. Dr. Meliha Anbarcıoğlu, Ankara, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Klasik Şark Dilleri Enstitüsü, 1958-1960, [4]+X+411 sayfa.
- I.a.8. Veli, Vahap, “Büyük Rıza Şah'ın İran'da Yaptığı İçtimai, Kültürel ve Ekonomisiyle İlgili Reformları”, Doktora Tezi, Danışman: Prof. Enver Ziya Karal, Doç. Dr. Meliha Anbarcıoğlu, [Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi], Ankara, [1966 sonrası], V+136 sayfa.
- I.a.9. Tankaya (Teymuri), Yücel, “Maḳālât-ı Şams-i Tabrîzî'nin Tenkidli Metni”, Doktora Tezi, Danışman: Prof. Dr. Meliha Anbarcıoğlu, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Doğu Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, 1971 [?], XIII+521+155
- I.a.10. Bahadır, Nevin, “İran Şiirinde Hiciv”, Doktora Tezi, Danışman: Prof. Dr. Meliha Anbarcıoğlu, Ankara, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doğu Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı (Fars Dili ve Edebiyatı), 1986, VII+224 sayfa.
- I.a.11. Bilgen, Abdüsselam, “Adâ’î-yi Şîrâzî ve Selîm-nâme’si (Araştırma, Metin ve Çeviri)”, Doktora Tezi, Danışman: Prof. Dr. Meliha Anbarcıoğlu, Ankara, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

- Doğu Dilleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı (Fars Dili ve Edebiyatı), 1987, XI+225+201 sayfa.
- I.a.12. Bilgen, Betül, “İsmâ’îl ve Futûhât-i Süleymânî’si (Araştırma, Metin ve Çeviri)”, Doktora Tezi, Danışman: Prof. Dr. Mürsel Öztürk, Ankara, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doğu Dilleri ve Edebiyatları (Fars Dili ve Edebiyatı) Anabilim Dalı, 1990, XII+77+223+150 sayfa.
- I.a.13. Kırlangıç, Hicabi, “İdrîs-i Bitlîsî: Selîmşâh-nâme”, Doktora Tezi, Danışman: Prof. Dr. Mürsel Öztürk, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doğu Dilleri ve Edebiyatları (Fars Dili ve Edebiyatı) Anabilim Dalı, 1995, XI+434+430 sayfa.
- I.a.14. Öz, Yusuf, “Tarih Boyunca Farsça-Türkçe Sözlükler”, Doktora Tezi, Danışman: Doç. Dr. Adnan Karaismailoğlu, Ankara, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doğu Dilleri ve Edebiyatları Bölümü Fars Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, 1996, XXIV+498 sayfa.
- I.a.15. Örs, Derya, “Fazlullâh b. Rûzbihân-i Huncî ve Târîḫ-i ‘Âlem-ârây-i Emînî’si”, Doktora Tezi, Danışman: Prof. Dr. Mürsel Öztürk, Ankara, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doğu Dilleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı, 1999, XII+134+395 sayfa.
- I.a.16. Çoşkuner, Fahrettin, “Menuçihri-yi Damgânî, Divanının Tahlili ve Tercümesi”, Doktora Tezi, Danışman: Prof. Dr. Mürsel Öztürk, Ankara, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doğu Dilleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı, 2002, XII+412 sayfa.
- I.a.17. Temizel, Ali, “Aḥmedî'nin Farsça Eserleri: Tenkitli Metin, İnceleme, Tercüme ve İndeks”, Doktora Tezi, Danışman: Doç. Dr. Abdüsselam Bilgen, Ankara, Ankara, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doğu Dilleri ve Edebiyatları (Fars Dili ve Edebiyatı) Anabilim Dalı, 2002, XXX+379+369 sayfa.
- I.a.18. Almaz, Hasan, “Şükrullâh b. Şihâbeddîn Ahmed b. Zeyneddîn Zeki, Behcetü't-Tevârih (İnceleme-Metin-Tercüme)”, Doktora Tezi, Danışman: Prof. Dr. Mürsel Öztürk, Ankara, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doğu Dilleri ve Edebiyatları (Fars Dili ve Edebiyatı) Anabilim Dalı, 2004, XXVII+417+VI+401 sayfa.
- I.a.19. Acar, Hayrullah, “İbrahim b. Muhammed, Âdâbu'l-Hilâfe ve Esbâbu'l-Hisâfe (İnceleme-Metin-Tercüme)”, Doktora Tezi, Danışman: Prof.

- Dr. Mürsel Öztürk, Ankara, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doğu Dilleri ve Edebiyatları (Fars Dili ve Edebiyatı) Anabilim Dalı, 2008, XXIII+250+105 sayfa.
- I.a.20. Çelik, Ahmet Faruk, “Fethullâh ‘Ârifî Çelebi'nin ‘Şahnâme-i Âli Osman'ından Süleymannâme”, Doktora Tezi, Danışman: Doç. Dr. Hicabi Kırlangıç, Ankara, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doğu Dilleri ve Edebiyatları Ana Bilim Dalı, 2009, 2 cilt, xiv+1230 sayfa.

I.b. Yüksek Lisans Tezleri

- I.b.1. Gündoğdu, Mehmet, “Devletşah Tezkiresinde Sebki (Üslup) Özellikleri ile İlgili Görüşler”, Yüksek Lisans Tezi, Danışman: Prof. Dr. Meliha Anbarcıoğlu, Ankara, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Doğu Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, 1977.
- I.b.2. Bahadır, Nevin, “Nâsir-i Husrev, Câmî‘u’l-Hikmeteyn”, Yüksek Lisans Tezi, Danışman: Prof. Dr. Meliha Anbarcıoğlu, Ankara, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Doğu Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, 1978.
- I.b.3. Bilgen, Abdüsselam, “Muhammed Avfî'nin Lubâb al-Albâb Tezkiresindeki Sebki (Üslubu) ve Sebki ile İlgili Görüşleri”, Yüksek Lisans Tezi, Danışman: Prof. Dr. Meliha Anbarcıoğlu, Ankara, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doğu Dilleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı, 1982.
- I.b.4. Üçler (Bilgen), Betül, “Hakîm Senâî'nin Tarîk al-Taḥkîk İsimli Mesnevisi Üzerine Bir İnceleme ve Araştırma”, Yüksek Lisans Tezi, Danışman: Prof. Dr. Meliha Anbarcıoğlu, Ankara, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Fars Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, 1984, (VI)+106+(35) sayfa.
- I.b.5. Hakapaz, Yakup, “Çehâr Makâla'nin Dil ve Üslûbu ile Nizâmî-i Arûzî'nin ‘Üslup’ ve Eserinde Geçen Edebi Şahsiyetlerin Üslupları Hakkındaki Görüşleri”, Yüksek Lisans Tezi, Danışman: Prof. Dr. Meliha Anbarcıoğlu, Ankara, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1985, III+122 sayfa.
- I.b.6. Çağan, Cevdet, “Hâce ‘Abdullah EnŞârî'nin Risâleleri”, Yüksek Lisans Tezi, Danışman: Doç. Dr. Mürsel Öztürk, Ankara, Ankara

- Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doğu Dilleri ve Edebiyatları (Fars Dili ve Edebiyatı) Anabilim Dalı, 1988, III+177 sayfa.
- I.b.7. Khalaf, Mahmood Yasin, “Şeyḥ Sa’dî Şîrâzî ve Mülemma‘ât Türü”, Yüksek Lisans Tezi, Danışman: Prof. Dr. Mürsel Öztürk, Ankara, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1989, VII+101 sayfa.
- I.b.8. Kırlangıç, Hicabi, “Câmî'nin Subhatu'l-Ebrâr Mesnevisi ve Çevirisi”, Yüksek Lisans Tezi, Danışman: Prof. Dr. Meliha Anbarcıoğlu, Ankara, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doğu Dilleri ve Edebiyatları (Fars Dili ve Edebiyatı) Anabilim Dalı, 1989, VIII+55+194 sayfa.
- I.b.9. Mokhles, Golamreza, “Şah İsmail Safevi'nin Edebi Kişiliği ve Türkçe Şiirleri”, Yüksek Lisans Tezi, Danışman: Prof. Dr. Mürsel Öztürk, Ankara, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doğu Dilleri ve Edebiyatları (Fars Dili ve Edebiyatı) Anabilim Dalı, 1990, V+206 sayfa.
- I.b.10. Öz, Yusuf, “Câmî, Tuhfetü'l-Ahrâr ve Türkçe Çevirisi”, Yüksek Lisans Tezi, Danışman: Prof. Dr. Meliha Anbarcıoğlu, Ankara, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doğu Dilleri ve Edebiyatları (Fars Dili ve Edebiyatı) Anabilim Dalı, 1990, VIII+207 sayfa.
- I.b.11. Örs, Derya, “Kâşânî, Târîh-i Olcaytu (İnceleme-Çeviri), Yüksek Lisans Tezi, Danışman: Prof. Dr. Mürsel Öztürk, Ankara, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doğu Dilleri ve Edebiyatları (Fars Dili ve Edebiyatı) Anabilim Dalı, 1992, XII+311 sayfa.
- I.b.12. Yıldız, Mesut, “Nizâmî-i Gencevî Heft Peyker Mesnevisi ve Türkçe Çevirisi”, Yüksek Lisans Tezi, Danışman: Prof. Dr. Mürsel Öztürk, Ankara, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doğu Dilleri ve Edebiyatları (Fars Dili ve Edebiyatı) Anabilim Dalı, 1992, III+351 sayfa.
- I.b.13. Katnik, Davut Ali, “Salmân-i Savacî ve Firâk-nâma Mesnevisi”, Yüksek Lisans Tezi, Danışman: Prof. Dr. Sadettin Kocatürk, Ankara, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doğu Dilleri ve Edebiyatları (Fars Dili ve Edebiyatı) Anabilim Dalı, 1993, IV+85 sayfa.
- I.b.14. Coşkun, Fahrettin, “Şeyḥ Evḥadüddîn Hâmid el-Kirmânî'nin Menkıbeleri (İnceleme-Çeviri)”, Yüksek Lisans Tezi, Danışman: Prof. Dr. Mürsel Öztürk, Ankara, Ankara Üniversitesi Sosyal

- Bilimler Enstitüsü Doğu Dilleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı, 1994, XIV+217 sayfa.
- I.b.15. Emîni, Gülsüm Nezahat, “Selmân-ı Savecî ve Cemşîd ü Hurşîd Mesnevisi”, Yüksek Lisans Tezi, Danışman: Prof. Dr. Sadettin Kocatürk, Ankara, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doğu Dilleri ve Edebiyatları (Fars Dili ve Edebiyatı) Anabilim Dalı, 1996, III+167 sayfa.
- I.b.16. Taşkın, Mehmet, “Fattâhî ve ‘Şabistân’ Adlı Eseri”, Yüksek Lisans Tezi, Danışman: Prof. Dr. Sadettin Kocatürk, Ankara, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doğu Dilleri ve Edebiyatları (Fars Dili ve Edebiyatı) Anabilim Dalı, 2001, XV+376+177 sayfa.
- I.b.17. Karsan, Çağdaş, “Sîmîn Dânişver’in Sevûşûn ve Cezîre-i Sergerdânî Romanlarında Üslup”, Yüksek Lisans Tezi, Danışman: Doç. Dr. Hicabi Kırlangıç, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Fars Doğu Dilleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı Fars Dili ve Edebiyatı Bilim Dalı, 2004, 134 sayfa.
- I.b.18. İşimtekin, Soner, “Nâşîru’-d-dîn Şâh’ın Avrupa Seyahatnâmesi (Sefernâme-i Firengistân-ı Nâşîru’-d-dîn Şâh) İnceleme ve Çeviri”, Yüksek Lisans Tezi, Danışman: Prof. Dr. Mürsel Öztürk, Ankara, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doğu Dilleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı Fars Dili ve Edebiyatı Bilim Dalı, 2005, X+294 sayfa.
- I.b.19. Bayar, Çiğdem, “Çağdaş İran Edebiyatında Toplumsal Roman ve Bozorg-i Alevî’nin Çeşmhâyeş’i”, Yüksek Lisans Tezi, Danışman: Doç. Dr. Derya Örs, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Fars Doğu Dilleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı Fars Dili ve Edebiyatı Bilim Dalı, 2005, 125 sayfa.
- I.b.20. Verçin, İsmet, “Hafız Divanında Yer Alan İlk Gazel Üzerinde Bir Açıklama Hermeneutiği Uygulaması”, Yüksek Lisans Tezi, Danışman: Prof. Dr. Mürsel Öztürk, Ankara, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doğu Dilleri ve Edebiyatları (Fars Dili ve Edebiyatı) Anabilim Dalı, 2006, XV+115 sayfa.
- I.b.21. Mete, Bahar, “Celâl-i Âl-i Ahmed’in Eserleri ve Edebi Üslubu”, Yüksek Lisans Tezi, Danışman: Doç. Dr. Derya Örs, Ankara, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Doğu Dilleri ve

- Edebiyatları Bölümü Fars Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, 2006, VII+116 sayfa.
- I.b.22. Ayvaz, Bihter, “Sâdık Çûbek’in Kısa İran Öykücülüğündeki Yeri”, Yüksek Lisans Tezi, Danışman: Doç. Dr. Abdüsselam Bilgen, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Fars Doğu Dilleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı Fars Dili ve Edebiyatı Bilim Dalı, 2008, III+166 sayfa.
- I.b.23. Ghaznavi, Mahshid, “Pervîn-i İ’tisâmî’nin Şiirlerinde Sosyal Durum”, Yüksek Lisans Tezi, Danışman: Doç. Dr. Hicabi Kırlangıç, Ankara, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doğu Dilleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı Fars Dili ve Edebiyatı Bilim Dalı, 2009, V+131 sayfa.
- I.b.24. Yerdemir, Şerife, “Hûşeng-i Gülşîrî’nin Modern İran Öykücülüğündeki Yeri”, Yüksek Lisans Tezi, Danışman: Doç. Dr. Abdüsselam Bilgen, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doğu Dilleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı Fars Dili ve Edebiyatı Bilim Dalı, 2010, VI+336 sayfa.

II. İstanbul Üniversitesi

II.a. Doktora Tezleri

- II.a.1. Bağdâdçî, Rahîm, “Şerh-i Hâl u Âsâr-i Şâdık Hidâyet=Sâdık Hidâyet’in Hal Tercümesi ve Eserleri”, Doktora Tezi, Danışman: Prof. Dr. Tahsin Yazıcı, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Arap-Fars Filolojisi, 1954, 156 sayfa. (Tezin dili Farsçadır.)
- II.a.2. Şahinoğlu, Nazif, “‘Ala’ al-Davla al-Simmânî: Hayatı, Eserleri, Kelâm Telakkisi ve Tasavvufî Görüşleri”, Danışman: Prof. Ahmet Ateş, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Fars Filolojisi Bölümü, 1966, 296 sayfa.
- II.a.3. Yûsuf, Muctehidî, “Sebk u Efkâr-i Ferruhî-i Sistânî=Ferruhî’nin Hayatı, Üslubu ve Fikirleri”, Doktora Tezi, Danışman: Prof. Ahmet Ateş ve Prof. Dr. Tahsin Yazıcı, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Fars Dili ve Edebiyatı, 1966, 2 cilt, 75+51 sayfa. (Tezin esas dili Farsça olup özet mahiyetinde Türkçe bir kısım da bulunmaktadır.)

- II.a.4. Marzâbâdî, Gulam Huseyn, “Şerh-i Hâl u Âsâr u Efkâr ü Dîvân-i Eş’âr-i Edîb-i Nîşabûrî (1281-1334)=Edîb-i Nîşabûrî’nin Hayatı, Fikirleri ve Dîvânî” Doktora Tezi, Danışman: Prof. Dr. Tahsin Yazıcı, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Arap-Fars Filolojisi, 1966, 217 sayfa. (Tezin dili Farsça olup, Türkçe önsöz ve tezin içeriğinin kısaca anlatıldığı bir kısım bulunmaktadır.)
- II.a.5. Ali-Abâd, Ekber Bihruz, “Al-Dâmğânî ve Kitâb al-Vucûh va’l-Nazâir’i”, Doktora Tezi, Danışman: Prof. Dr. Tahsin Yazıcı, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Fars Filolojisi Kürsüsü, 1967, VIII+41+189.
- II.a.6. Mahmoudzadeh-Hachtroudi, Behzad, “İbni Husâm’ın Hayatı ve Hâvarân-nâma’si” Doktora Tezi, Danışman: Prof. Dr. Tahsin Yazıcı, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Fars Filolojisi Bölümü, 1973, 57+VI sayfa.
- II.a.7. Hashempour Sobhani, Tofîgh, “Şah-name’de Kadın ve Şarap”, Doktora Tezi, Danışman: Prof. Dr. Tahsin Yazıcı, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Fars Filolojisi Kürsüsü, 1974, 187 sayfa.
- II.a.8. Bayram, Mikail, “Anadolu Selçukluları Devri Bilginlerinden Şayh Naşîr al-Dîn al-Höyî (Hayatı, Çevresi ve Eserleri)”, Doktora Tezi, Danışman: Prof. Dr. Tahsin Yazıcı, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Arap-Fars Filolojisi, 1975, 114+4 sayfa.
- II.a.9. Farid, Feridoun, “H’âcû-yi Kirmânî ve Eserleri”, Doktora Tezi, Danışman: Prof. Dr. Tahsin Yazıcı, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Fars Filolojisi Kürsüsü, 1975, 174 sayfa.
- II.a.10. Vafaî, Djalal İbrahim, “Ahl-i Haqq ve Edebiyatı”, Doktora Tezi, Danışman: Prof. Dr. Tahsin Yazıcı, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Fars Filolojisi Kürsüsü, 1976, 168 sayfa.
- II.a.11. Garabeiglou, Djamchid, “Sultan Valâd: Hayatı, Eserleri ve Masnavî-i Valadî’nin Tenkidli Metni”, Doktora Tezi, Danışman: Prof. Dr. Tahsin Yazıcı, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Fars Filolojisi Kürsüsü, 1977, 3 cilt, X+35+Onaltı+607 sayfa.
- II.a.12. Pedide, Mahmud, “Hâfız Divanında Güç Beyitler”, Doktora Tezi, Danışman: Prof. Dr. Tahsin Yazıcı, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Arap ve Fars Filolojisi Bölümü, 1978, XIV+149 sayfa.

- II.a.13. Akhlaqui, Nasser, “Ebu’l-Fazl Beyhâkî, Tarihi ve Tarihinin Dili ve Edebi Değeri”, Doktora Tezi, Danışman: Prof. Dr. Tahsin Yazıcı, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Arap ve Fars Filolojisi Kürsüsü, 1978, XIII+235 sayfa.
- II.a.14. Türkmen, Erkan, ‘Amîr Hüsrev-i Dihlavî’nin Hayatı, Eserleri ve Davalrânî Hızır Hân Adlı Eserinin Tenkidli Metni”, Doktora Tezi, Danışman: Prof. Dr. Tahsin Yazıcı, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, 1978, 109+250 sayfa.
- II.a.15. Kanar, Mehmet, “Çağdaş İran Edebiyatının Doğuşu ve Gelişmesi” Doktora Tezi, Danışman: Prof. Dr. Tahsin Yazıcı, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Fars Dili ve Edebiyatı Kürsüsü, 1979, 427 sayfa.
- II.a.16. Bilgin, Orhan, “Nizârî-i Kûhistânî: Hayatı ve Şahsiyeti ile Kasideleri ve Safar-nâma’si (Tedkik ve Tahlil, Metin)”, Doktora Tezi, Danışman: Prof. Dr. Tahsin Yazıcı, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Fars Filolojisi Kürsüsü, 1980, 2 cilt, 204+361 sayfa.
- II.a.17. Hâssabî, Rajabalî, “Seyyid Ahmed Kasravî-yi Tabrîzî’nin Hayatı, Fikirleri ve Eserleri”, Doktora Tezi, Danışman: Prof. Dr. Tahsin Yazıcı, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Fars Filolojisi, 1980, 141 sayfa.
- II.a.18. Shahpanah, Masood, “Yeni İran Şiirinin Doğuşu ve Gelişmesi”, Doktora Tezi, Danışman: Prof. Dr. Tahsin Yazıcı, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Fars Dili ve Edebiyatı Kürsüsü, 1980, 165 sayfa.
- II.a.19. Farzan, Ebrahim, “Gülşânî-i Sarûhânî: Hayatı, Farsça Divanı ve Râz-nâma’si”, Doktora Tezi, Danışman: Prof. Dr. Tahsin Yazıcı, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Arap-Fars Filolojisi Kürsüsü Fars Dili ve Edebiyatı Bölümü, 1980, 101+180 sayfa.
- II.a.20. Aksu, Hüsamettin, “Amîr Gıyâs al-Dîn Muhammed al-Astarâbâdî ve İstivâ-nâma’si”, Doktora Tezi, Danışman: Prof. Dr. Tahsin Yazıcı, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Fars Dili ve Edebiyatı Kürsüsü, 1981, 170+228 sayfa.
- II.a.21. Sevgi, H. Ahmet, “Mevlânâ’nın Mesnevi’sinde Devrin Örf ve Adetleriyle İlgili Bilgiler”, Doktora Tezi, Danışman: Prof. Dr.

- Tahsin Yazıcı, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Fars Filolojisi Kürsüsü, 1983, XV+192 sayfa.
- II.a.22. Özcanoglu, Muzaffer, “Gazzālî'nin Zād al-Āḥira, Tuḥfat Al-Mulūk ve Mālā Budd Minhu Adlı Eserlerinin Tenkitli Metni”, Doktora Tezi, Danışman: Prof. Dr. Tahsin Yazıcı, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, 1983, XIII, 190+99+56 sayfa.
- II.a.23. Mohammedzadeh Sadigh, Hossein “Mīrzā Āḳā Tabrīzī'nin Hayatı, Kişiliği, Eserleri, Risāla-i Aḥlākīya'nın İncelenmesi ve Metni”, Doktora Tezi, Danışman: Prof. Dr. Tahsin Yazıcı, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Doğu Dilleri ve Edebiyatları Bölümü Fars Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, 1983, 90+63 sayfa.
- II.a.24. Nazari, Seyed Behman, “Şayḥ Maḥmūd-i Şabistārī ve Gulşan-i Rāz Metni”, Doktora Tezi, Danışman: Prof. Dr. Tahsin Yazıcı, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Doğu Dilleri ve Edebiyatları Bölümü Fars Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, 1983, VIII+160 sayfa.
- II.a.25. Balata, Refet Yalçın, “Hünkār-nāma (Tavāriḥ-i Āl-i Osmān), Mīr Sayyīd Ali b. Muzaffar-i Ma'ālī”, Doktora Tezi, Danışman: Prof. Dr. A. Naci Tokmak, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Edebiyat Fakültesi Fars Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, 1992, 77+260 sayfa.
- II.a.26. Uygur, Abdüsselam, “Ahmad-ı Rūmī: Daḳāyık al-Haḳāyık”, Doktora Tezi, Danışman: Prof. Dr. A. Naci Tokmak, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Edebiyat Fakültesi, Fars Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, 1993, 93+403 sayfa.
- II.a.27. Çiçekler, Mustafa, “Kemal Paşa-zāde ve Nigāristān'ı”, Doktora Tezi, Danışman: Prof. Dr. Nazif Hoca, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Edebiyat Fakültesi Fars Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, 1994, 133+ V+403 sayfa.
- II.a.28. Shin, Yang Sup, “Divān-i Mes'ūd-i Kummī”, Doktora Tezi, Danışman: Prof. Dr. A. Naci Tokmak, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Edebiyat Fakültesi Fars Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, 1995, XIV+76+vii+249 sayfa.
- II.a.29. Çelik, Ahmet, “Tanzimattan Günümüze Türkiye'deki Farsça Öğretimi”, Doktora Tezi, Danışman: Doç. Dr. Mehmet Kanar, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doğu Dilleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı Fars Dili ve Edebiyatı Bilim Dalı, 1995, 343 sayfa.

- II.a.30. Toker, Halil, “Hindistan'da Farsça ve Urduca Şiir ve II. Bahadır Şah Devri Şairleri”, Doktora Tezi, Danışman: Prof. Dr. Nazif Hoca, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Fars Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, 1995, XXIV+364 sayfa.
- II.a.31. Uyar, Kamil Yaşar, “Sultan III. Murad'ın Futūhāt-ı Ramazān-ı ve Farsça Dīvān'ı”, Doktora Tezi, Danışman: Prof. Dr. Nazif Hoca, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Edebiyat Fakültesi Fars Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, 1995, 96+131 sayfa.
- II.a.32. Nuhoglu, Güller, “Beyhaki Tarihine Göre Gaznelilerde Devlet Teşkilatı ve Kültür”, Doktora Tezi, Danışman: Doç. Dr. Tevfik Rüştü Topuzoglu, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Edebiyat Fakültesi Dalı Fars Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, 1995, XXIX+407 sayfa.
- II.a.33. Güzelyüz, Ali, “Divān-ı Derviş-i Diheki”, Doktora Tezi, Danışman: Prof. Dr. A. Naci Tokmak, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doğu Dilleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı Fars Dili ve Edebiyatı Bilim Dalı, 1998, XII+61+257 sayfa.

II.b. Yüksek Lisans Tezleri

- II.b.1. Çiçekler, Mustafa, “Osmanlılar Döneminde Farsça Şiir Söyleyen Şairlerin Eserlerinin Yazmaları”, Yüksek Lisans Tezi, Danışman: Prof. Dr. Nazif Hoca, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Edebiyat Fakültesi Fars Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, 1989, X+66 sayfa.
- II.b.2. Gelen, Kasım, “Kanūnī Sultan Süleyman'ın Farsça Divanı”, Yüksek Lisans Tezi, Danışman: Prof. Dr. Nazif Hoca, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Edebiyat Fakültesi Fars Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, 1989, IX+89 sayfa.
- II.b.3. Selim (Öcal), Ayper “Sayyid Yaḥyā Şīrvānī ve Şarḥ-i Marātib-i Asrār-ı Kūlūb”, Yüksek Lisans Tezi, Danışman: Prof. Dr. A. Naci Tokmak, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Edebiyat Fakültesi Fars Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, 1989, VII+54+2+33 sayfa.
- II.b.4. Yıldırım, Nimet, “Sultan Ahmed Celāyir ve 'Kitābu'l-Mukaddime' Adlı Divanı”, Yüksek Lisans Tezi, Danışman: Prof. Dr. Nazif Hoca, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Edebiyat

- Fakültesi Fars Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, 1991, XI+53+157 sayfa.
- II.b.5. Ebrahimi, Davut, “‘Ârifî Fethullah Çelebî ve Futûhât-ı Cemîle’sinin Tenkidli Metni”, Yüksek Lisans Tezi, Danışman: Doç. Dr. Mehmet Kanar, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Edebiyat Fakültesi Fars Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, 1991, VI+40+160 sayfa.
- II.b.6. Güzelyüz, Ali, “Hâcâ Naş’at: Tûfân-ı Ma’rifat”, Yüksek Lisans Tezi, Danışman: Prof. Dr. A. Naci Tokmak, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Edebiyat Fakültesi Fars Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, 1992, XII+57+114 sayfa.
- II.b.7. İzadi-Kharrazi, Afsaneh (Zahra), “Zeynu’l-‘Âbidin Şirvânî ve ‘Bustânun li’l-‘Ârifîn ve Gulistânun li’l-‘Âbidîn’ Adlı Eseri”, Yüksek Lisans Tezi, Danışman: Prof. Nazif Hoca, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Edebiyat Fakültesi Fars Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, 1992, IX+55+161 sayfa.
- II.b.8. Shin, Sup-Yang, “Mas’ûd-i Kumnî, Munâzara-i Tîg u Kalam”, Yüksek Lisans Tezi, Danışman: Prof. Dr. A. Naci Tokmak, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Edebiyat Fakültesi Fars Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, 1992, XI+66+111 sayfa.
- II.b.9. Toker, Halil, “Mirzâ Esadullâh Hân Gâlib’in Hayatı ve Eserleri”, Yüksek Lisans Tezi, Danışman: Prof. Dr. Nazif Hoca, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Edebiyat Fakültesi Fars Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, 1992, XV+144 sayfa.
- II.b.10. Çelik, Ahmet, “Derviş Osman Dede ve Deh Mesîresi”, Yüksek Lisans Tezi, Danışman: Prof. Dr. Mehmet Kanar, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Edebiyat Fakültesi Fars Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, 1998, XI+136+86 sayfa.
- II.b.11. Çankaya, Nihal, “Târîh-i Burhâneddîn-i Belhî (Lady Sheil’in Anıları)”, Yüksek Lisans Tezi, Danışman: Prof. Dr. Mehmet Kanar, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doğu Dilleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı Fars Dili ve Edebiyatı Bilim Dalı, 1999, VIII+54+60 sayfa.
- II.b.12. Eren, Kutlukhan, “Basîrî ve Dîvânının Tenkidli Metni (Mehmed b. Aḥmad b. Ebü’l-Me’âlî el Murtazâ)”, Yüksek Lisans Tezi, Danışman: Prof. Dr. Mehmet Kanar, İstanbul, İstanbul Üniversitesi

- Sosyal Bilimler Enstitüsü Doğu Dilleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı Fars Dili ve Edebiyatı Bilim Dalı, 1999, X+33+98+34 sayfa.
- II.b.13. Kardaş, Zekai, “Kâsım b. Ahmed-i Koncâî’nin Fetihnâme’sinin Tenkitli Metni”, Yüksek Lisans Tezi, Danışman: Doç. Dr. Ali Güzelyüz, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doğu Dilleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı Fars Dili ve Edebiyatı Bilim Dalı, 2004, VII+34+229 sayfa.
- II.b.14. Eser, Semaha, “İranlı Seyyahların Eserlerinde İstanbul ve Han Melik-i Sâsânî’nin ‘İstanbul Sefareti Hatıraları’ Adlı Eseri”, Yüksek Lisans Tezi, Danışman: Doç. Dr. Mustafa Çiçekler, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doğu Dilleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı Fars Dili ve Edebiyatı Bilim Dalı, 2005, 137 sayfa.
- II.b.15. Süren, Arzu, “Şükrullâh-ı Şirvânî’nin Nahlistân Adlı Eserinin Metni ve Metin İncelemesi”, Yüksek Lisans Tezi, Danışman: Doç. Dr. Mustafa Çiçekler, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doğu Dilleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı Fars Dili ve Edebiyatı Bilim Dalı, 2006, VIII+35+92 sayfa.
- II.b.16. Turan, Esra İpek, “Aşçı Dede Halil İbrahim Efendi’nin Fars Dili ve Gramerine Dair Çalışmaları”, Yüksek Lisans Tezi, Danışman: Doç. Dr. Ali Güzelyüz, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doğu Dilleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı Fars Dili ve Edebiyatı Bilim Dalı, 2007, IX+212 sayfa.
- II.b.17. Turgut, Kadir, “Ebü’l-Vefâ Muslihuddin Mustafâ’nın Farsça Şiirleri”, Yüksek Lisans Tezi, Danışman: Prof. Dr. Mustafa Çiçekler, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doğu Dilleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı Fars Dili ve Edebiyatı Bilim Dalı, 2009, XII+146+184 sayfa.

III. Atatürk Üniversitesi

III.a. Doktora Tezleri

- III.a.1. Karaismailoğlu, Adnan, “Sirâcî: Hayatı, Divanının Tenkitli Metni ve Tahlili”, Doktora Tezi, Danışman: Prof. Dr. M. Nazif Şahinoğlu, Erzurum, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doğu Dilleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı, 1984, XV+127+3+251 sayfa.

- III.a.2. Atalay, Mehmet, “Şair Nef'i, Farsça Divanının Edisyon Kritiği ve Üslubu”, Doktora Tezi, Danışman: Prof. Dr. M. Nazif Şahinoğlu, Erzurum, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doğu Dilleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı, 1988, XV+219+138 sayfa.
- III.a.3. Armutlu, Sadık, “Sultan Ahmed Celâyir, Hayatı, Divânının Tenkitli Metni ve Tahlili”, Doktora Tezi, Danışman: Doç. Dr. Ömer Okumuş, Erzurum, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doğu Dilleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı, 1990, XV+148+300 sayfa.
- III.a.4. Vanlıoğlu, Mehmet, “Ulu Arif Çelebi ve Divânının Tenkitli Metni”, Doktora Tezi, Danışman: Prof. Dr. M. Nazif Şahinoğlu, Erzurum, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doğu Dilleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı, 1991, XV+140+3+144 sayfa.
- III.a.5. Şafak, Yakup, “Surûri'nin Bahru'l-Maârifî ve Enîsü'l-Ussâk ile Mukayesesi”, Doktora Tezi, Danışman: Doç. Dr. Ömer Okumuş, Erzurum, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doğu Dilleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı, 1991, XXXVII+504 sayfa.
- III.a.6. Çiftçi, Hasan, “Ubeyd-i Zākânî: Toplumsal Görüşleri, Ahlak ve Felsefesi”, Doktora Tezi, Prof. Dr. M. Nazif Şahinoğlu, Erzurum, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doğu Dilleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı, 1996, XVII+178 sayfa.
- III.a.7. Değirmençay, Veyis, “Sultan Veled ve Rebâbnâme”, Yüksek Lisans Tezi, Danışman: Prof. Dr. Saime İnal Savi, Erzurum, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doğu Dilleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı, 1996, X+85+Dokuz+319 sayfa.
- III.a.8. Yıldırım, Nimet, “Sa'di-yi Şîrâzî'nin Bostan ve Gülistan'ında Sözdizimi”, Doktora Tezi, Danışman: Prof. Dr. Saime İnal Savi, Erzurum, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doğu Dilleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı, 1996, XIX+204 sayfa.
- III.a.9. Başaran, Orhan, “İdrisi Bitlisi'nin Heşt Bihişt'inin Hâtîme'si: Metin-İnceleme-Çeviri”, Doktora Tezi, Danışman: Doç. Dr. Mehmet Atalay, Erzurum, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doğu Dilleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı, 2000, XIX+231+119+III sayfa.
- III.a.10. Emirçupani, Ahad, “Gazneliler'in ilk Döneminde Edebi Çevre”, Doktora Tezi, Danışman: Doç. Dr. Mehmet Atalay, Erzurum,

- Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doğu Dilleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı, 2001, XVIII+179 sayfa.
- III.a.11. Gökhan, Asuman, “Fasîhi-yi Herevî: Hayatı, Divanının Tenkitli Metni ve Tahlili”, Doktora Tezi, Doç. Dr. Nimet Yıldırım, Erzurum, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doğu Dilleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı, 2004, XII+200+232 sayfa.
- III.a.12. Kalkandelen (Çubukçu), A. Hilal, “Ali Şîr Nevâî ve Farsça Divanının İçerik Açısından İncelenmesi”, Doktora Tezi, Danışman: Doç. Dr. Nimet Yıldırım, Erzurum, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doğu Dilleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı, 2004, VIII+352 sayfa.
- III.a.13. Uzun, Adem, “Lugât-i Halîmî (İnceleme, Metin)” Doktora Tezi, Danışman: Doç. Dr. Hasan Çiftçi, Erzurum, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doğu Dilleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı, 2005, X+339 sayfa.

III.b. Yüksek Lisans Tezleri

- III.b.1. Vanlıoğlu, Mehmet, “İran Edebiyatında Dehnâmeler ve Kâtîbî'nin Deh-hâbî”, Yüksek Lisans Tezi, Danışman: Prof. Dr. M. Nazif Şahinoğlu, Erzurum, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doğu Dilleri ve Edebiyatları Bölümü Fars Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, 1987, IX+45+81 sayfa.
- III.b.2. Alioğlu (Nuhoglu), Güler, “Fettâhi-yi Nişâbûrî ve Hüsn ü Dil”, Yüksek Lisans Tezi, Danışman: Doç. Dr. İbrahim Düzen, Erzurum, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doğu Dilleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı, 1988, VIII+103 sayfa.
- III.b.3. Çiftçi, Hasan, “Sirâci-yi Sigzî Divanı” Yüksek Lisans Tezi, Danışman: Prof. Dr. M. Nazif Şahinoğlu, Erzurum, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doğu Dilleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı, 1992, III+29+198 sayfa.
- III.b.4. Değirmençay, Veyis, “Sultan Ahmed Celâyir'in Kitâbu'l-Garbiyyât Adlı Divânı”, Yüksek Lisans Tezi, Danışman: Doç. Dr. Ömer Okumuş, Erzurum, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doğu Dilleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı, 1992, VII+53+170 sayfa.
- III.b.5. Yağan, Halit, “İsmet-i Buhârî ve Kasideleri”, Yüksek Lisans Tezi, Danışman: Prof. Dr. M. Nazif Şahinoğlu, Erzurum, Atatürk

- Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doğu Dilleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı, 1993, VI+16+175 sayfa.
- III.b.6. Emirçupani, Ahad, “İsmet-i Buhârî ve Gazelleri”, Yüksek Lisans Tezi, Danışman: Prof. Dr. Ömer Okumuş, Erzurum, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doğu Dilleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı, 1993, VI+11+191 sayfa.
- III.b.7. Yağan, Halit, “İsmet-i Buhârî ve Kasideleri”, Yüksek Lisans Tezi, Danışman: Prof. M. Nazif Şahinoğlu, Erzurum, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doğu Dilleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı, 1993, VI+16+175 sayfa.
- III.b.8. Akalın, Nazir, “Nizâmî-yi Gencevî’nin Hayatı, Edebi Kişiliği, Eserleri ve Leylî u Mecnûn Mesnevisinin Tahkiye Unsurları Açısından Tahlili”, Yüksek Lisans Tezi, Danışman: Prof. Dr. Saime İnal Savi, Erzurum, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doğu Dilleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı, 1994, 262 sayfa.
- III.b.9. Çubukçu, A. Hilal, “Kâtibî ve Gazelleri”, Yüksek Lisans Tezi, Danışman: Prof. Dr. Ömer Okumuş, Erzurum, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doğu Dilleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı, 1994, VIII+12+213 sayfa.
- III.b.10. Ekmekçioğlu, Çetin, “Mağribî’nin Gazelleri”, Yüksek Lisans Tezi, Danışman: Prof. Dr. Saime İnal Savi, Erzurum, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Fars Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, 1994, 5+14+126 sayfa.
- III.b.11. Oktay, Mehmet, “Alâuddevle-i Simnânî Divanı Tenkitli Metni ve Tahlili”, Yüksek Lisans Tezi, Danışman: Prof. Dr. M. Nazif Şahinoğlu, Erzurum, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Fars Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, 1994, IX+59+237 sayfa.
- III.b.12. Başaran, Orhan, “Makdîsî’nin Arapça Keşfü’l-Esrâr’ı ve Farsça Tercümesi”, Yüksek Lisans Tezi, Danışman: Prof. Dr. Saime İnal Savi, Erzurum, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doğu Dilleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı, 1995, V+38+32+57 sayfa.
- III.b.13. Yılmaz, Bülent, “Assâr-ı Tebrîzî ve Mihr u Müşterî Mesnevisi”, Yüksek Lisans Tezi, Danışman: Prof. Dr. Ahmet Savran, Erzurum, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doğu Dilleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı, 1996, 269 sayfa.

- III.b.14. Çakmak, Aysun, “Kâtibî’nin Gülşen-i Esrâr ve Mecmâu’l-Bahreyn’i”, Yüksek Lisans Tezi, Danışman: Yard. Doç. Dr. Mehmet Atalay, Erzurum, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doğu Dilleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı, 1997, VIII+20+97 sayfa.
- III.b.15. Gökhan, Asuman, “Nâsır-ı Buhârî ve Kasideleri.”, Yüksek Lisans Tezi, Danışman: Prof. Dr. Ahmet Savran, Erzurum, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doğu Dilleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı, 1997, 144 sayfa.
- III.b.16. Marufihah, Enisa, “Dakîki-yi Tûsî: Hayatı, Edebi Kişiliği ve Eserleri”, Yüksek Lisans Tezi, Yrd. Doç. Dr. Nimet Yıldırım, Erzurum, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doğu Dilleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı, 2000, VII+61+17 sayfa.
- III.b.17. Eyüboğlu, Sibel, “Kâbusnâme’nin Morfolojik Açısından İncelenmesi”, Yüksek Lisans Tezi, Doç. Dr. Nimet Yıldırım, Erzurum, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doğu Dilleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı, 2002, XII+131 sayfa.
- III.b.18. Kik, Ayşe, “Nuvîdi-yi Şîrâzî ve Defter-i Derd Mesnevisi”, Yüksek Lisans Tezi, Doç. Dr. Veyis Değirmençay, Erzurum, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doğu Dilleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı, 2002, XII+25+77 sayfa.
- III.b.19. Kotan, Ayşegül, “Sefernâme’nin Morfolojik Açısından İncelenmesi”, Yüksek Lisans Tezi, Doç. Dr. Nimet Yıldırım, Erzurum, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doğu Dilleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı, 2002, VI+77 sayfa.
- III.b.20. Köroğlu, Uğur, “Ali Şîr Nevâî’nin Mecâlisü’n-Nefâyis Tezkiresindeki Türk Edip ve Şairler”, Yüksek Lisans Tezi, Danışman: Doç. Dr. Hasan Çiftçi, Erzurum, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doğu Dilleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı, 2002, VIII+72 sayfa.
- III.b.21. Şengül, Nedim, “Nâbî’nin Farsça Divançesi (Metin, İnceleme)”, Yüksek Lisans Tezi, Danışman: Doç. Dr. Hasan Çiftçi, Erzurum, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doğu Dilleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı, 2005, 109 sayfa.
- III.b.22. Konuk, Dönüş, “Fazlullâh-i Muhtedî (Subhî) ve Kıssehâ-yi Subhî Adlı Eserinden Çeviri Masallar”, Yüksek Lisans Tezi, Danışman: Prof. Dr. Veyis Değirmençay, Erzurum, Atatürk Üniversitesi Sosyal

Bilimler Enstitüsü Doğu Dilleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı, 2008, V+129 sayfa.

- III.b.23. Torunlar, Tülin, “Muhammed Hicâzî ve Seçme Öykülerinin Türkçe Çevirisi”, Yüksek Lisans Tezi, Danışman, Prof. Dr. Nimet Yıldırım, Erzurum, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doğu Dilleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı, 2008, VII+118 sayfa.

IV. Selçuk Üniversitesi

IV.a. Doktora Tezleri

- IV.a.1. Şimşekler, Nuri, “Şahidi İbrahim Dede'nin Gülşen-i Esrar'ı (Tenkitli Metin – Tahlil)”, Doktora Tezi, Danışman: Doç. Dr. Adnan Karaismailoğlu, Konya, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doğu Dilleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı, 1993, 27+331 sayfa.
- IV.a.2. Kunt, İbrahim, “Hazini ve Divanı (İnceleme-Metin)”, Doktora Tezi, Danışman: Prof. Dr. Adnan Karaismailoğlu, Konya, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doğu Dilleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı, 2002, 785 sayfa.
- IV.a.3. Taşdelen, Sinan, “Musannifek Alaaddin Ali bin Muhammed'in Mevlânâ'nın Mesnevî'si ile İlgili Risalesi (İnceleme, Metin, Tercüme)”, Doktora Tezi, Danışman: Doç. Dr. Yusuf Öz, Konya, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doğu Dilleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı, 2007, 288 sayfa.

IV.b. Yüksek Lisans Tezleri

- IV.b.1. Şimşekler, Nuri, “Âbidin Paşa ve Tercüme ve Şerh-i Mesnevi-yi Şerîf, I. Cild”, Yüksek Lisans Tezi, Danışman: Doç. Dr. Adnan Karaismailoğlu, Konya, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doğu Dilleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı, 1992, X+101 sayfa.
- IV.b.2. Durgun, Selahaddin, “Sarı Abdullah ve Şerh-i Mesnevi (Cevâhir-i Bevâhir-i Mesnevî)”, Yüksek Lisans Tezi, Danışman: Yrd. Doç. Dr. Yakup Şafak, Konya, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doğu Dilleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı, Danışman: Doç. Dr. Adnan Karaismailoğlu.1993, 131 sayfa.

- IV.b.3. Bektaş, Ömer, “Rusûhî İsmail Efendi ve Mesnevî-i Şerîf Şerhi”, Yüksek Lisans Tezi, Danışman: Doç. Dr. Adnan Karaismailoğlu, Konya, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doğu Dilleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı, 1993, 132 sayfa.
- IV.b.4. Türkmen, Süleyman, “Sadreddin Konevî'nin “Tercüme-i Teveccühü'l-Etemm Nahve'l-Hakk” İsimli Eseri”, Yüksek Lisans Tezi, Danışman: Prof. Dr. Erkan Türkmen, Konya, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doğu Dilleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı, 1993, 103 sayfa.
- IV.b.5. Çelik, Ahmet Faruk, “Sururî'nin Hafız Divanı Şerhinin İncelenmesi” Yüksek Lisans Tezi, Danışman: Yrd. Doç. Dr. Yakup Şafak, Konya, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doğu Dilleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı, 1996, 156 sayfa.
- IV.b.6. Kunt, İbrahim, “Mesnevî Sözlükleri ve Abdüllâtif b. Abdullah'ın Letâ'ifu'l-Luğat'ı”, Yüksek Lisans Tezi, Danışman: Doç. Dr. Adnan Karaismailoğlu, Konya, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doğu Dilleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı, 1996, 120 sayfa.
- IV.b.7. Temizel, Ali, “Mevlâna ve Mevlevilikle İlgili Eski Harfli Türkçe Eserler ve Mü'ellifleri”, Yüksek Lisans Tezi, Danışman: Doç. Dr. Adnan Karaismailoğlu, Konya, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doğu Dilleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı, 1996, 175 sayfa.
- IV.b.8. Türkmen, Korman, “Hasan-ı Dihlevî'nin Hayatı ve Edebi Kişiliği”, Yüksek Lisans Tezi, Danışman: Yrd. Doç. Dr. Yakup Şafak, Konya, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doğu Dilleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı, 1996, 117 sayfa.
- IV.b.9. Alp, Faruk, “Divan-ı Kebir Nüshaları (Tasvir-Mukayese-İndeks)”, Yüksek Lisans Tezi, Danışman: Prof. Dr. Adnan Karaismailoğlu, Konya, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doğu Dilleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı, 1997, 194 sayfa.
- IV.b.10. Baştürk, Orhan, “Sürurî'nin Mesnevi Şerhi (Tanıtım-İndeks-Tenkitli Metin v. 1b-40a)”, Yüksek Lisans Tezi, Danışman: Prof. Dr. Adnan Karaismailoğlu, Konya, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doğu Dilleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı, 1997, 280 sayfa.

- IV.b.11. Sultanoğlu, Cesur, “Mesnevî Sözlüklerinden Müşkilât-ı Mesnevî, (İnceleme-Tercüme- İndeks)”, Yüksek Lisans Tezi, Danışman: Yrd. Doç. Dr. Nuri Şimşekler, Konya, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doğu Dilleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı, 2001, 202 sayfa.
- IV.b.12. Taşdelen, Sinan, “Cumhuriyet Döneminde Mevlevilik Üzerine Araştırma Yapanlar ve F. Nâfiz Uzluk”, Yüksek Lisans Tezi, Danışman: Yrd. Doç. Dr. Yakup Şafak, Konya, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doğu Dilleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı, 2001,117 sayfa.
- IV.b.13. Alkan, Mehmet Hilmi, “Abdülkâdir-i Belhî'nin Sunûhât-ı İlâhiyye Mesnevîsi ve A. Gölpınarlı'nın Manzum Türkçe Çevirisi”, Yüksek Lisans Tezi, Danışman: Yrd. Doç. Dr. Yusuf Öz, Konya, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doğu Dilleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı, 2005, 307 sayfa.
- IV.b.14. Büyükoçak, Vahide, “Hasan-ı Zarîfî'nin Kâşif al-Esrâr ve Matla al-Envâr Adlı Mesnevî Şerhi (vrk. 1b-35b): Tercüme, İnceleme ve İndeks”, Yüksek Lisans Tezi, Danışman: Yrd. Doç. Dr. Nuri Şimşekler, Konya, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doğu Dilleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı, Fars Dili ve Edebiyatı Bilim Dalı, 2006, VIII+79+[40] sayfa.
- IV.b.15. Topçu, Mürşide, “İşknâme, Tırâşnâme, Risâle-i Âfâk u Enfus (Metin-Çeviri-İnceleme)”, Yüksek Lisans Tezi, Danışman: Yrd. Doç. Dr. Nuri Şimşekler, Konya, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doğu Dilleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı, Fars Dili ve Edebiyatı Bilim Dalı, 2009, vii+155 sayfa.

V. Kırıkkale Üniversitesi

V.a. Doktora Tezleri

- V.a.1. Kırıkkale Üniversitesi Fars Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalında 31.12.2010 itibariyle hazırlanan doktora tezi bulunmamaktadır.

V.b. Yüksek Lisans Tezleri

- V.b.1. Karakoç, Haşim, “Kâdı Beyzâvî ve Nizâmu't-Tevârih'inin Edisyon Kritiği ve Tahlili”, Yüksek Lisans Tezi, Danışman: Prof. Dr. Nazif

- Şahinoğlu, Kırıkkale, Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doğu Dilleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı, 1998, 312 sayfa.
- V.b.2. Okumuş, Sait, “İsmet-i Buhârî, Gazel ve Kasîdeleri Dışındaki Tüm Şiirlerinin Edisyon Kritiği ve Tahlili”, Yüksek Lisans Tezi, Danışman: Prof. Dr. Nazif Şahinoğlu, Kırıkkale, Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doğu Dilleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı, 1998, 170 sayfa.
- V.b.3. Özçakır Yüksel, Şule, “Hâfız Divanı'nda Fert ve Cemiyet İlişkisi”, Yüksek Lisans Tezi, Danışman: Prof. Dr. Nazif Şahinoğlu, Kırıkkale, Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doğu Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, 1998, 89 sayfa.
- V.b.4. Uzun, Adem, “Baharistan'da Sözdizimi”, Yüksek Lisans Tezi, Danışman: Yrd. Doç. Dr. Mehmet Vanlıoğlu, Kırıkkale, Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doğu Dilleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı, 1998, 202 sayfa.
- V.b.5. Karadere, Adem, “Nevres-i Kadîm'in Farsça Divanı”, Yüksek Lisans Tezi, Danışman: Prof. Dr. Adnan Karaismailoğlu, Kırıkkale, Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doğu Dilleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı, 1999, 118 sayfa.
- V.b.6. Sarısoy, Fikret, “Basîrî'nin Farsça Divanı”, Yüksek Lisans Tezi, Danışman: Prof. Dr. Adnan Karaismailoğlu, Kırıkkale, Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doğu Dilleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı, 2001, III+33+[4]+86 sayfa.
- V.b.7. Karaca, Abdullah, “Kemal Paşazâde'nin Dekâyıku'l-Hakâyık'ı (Metin-İndeks)”, Yüksek Lisans Tezi, Danışman: Prof. Dr. Adnan Karaismailoğlu, Kırıkkale, Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doğu Dilleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı, 2002, 177 sayfa.
- V.b.8. Küçük, Recep, “Sümbülzâde Vehbî'nin Farsça Divançesi”, Yüksek Lisans Tezi, Danışman: Prof. Dr. Adnan Karaismailoğlu, Kırıkkale, Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doğu Dilleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı, 2010, X+35+56 sayfa.

VI. Harran Üniversitesi

VI.a. Doktora Tezleri

VI.a.1. Harran Üniversitesi Fars Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalında 31.12.2010 itibariyle hazırlanan doktora tezi bulunmamaktadır.

VI.b. Yüksek Lisans Tezleri

- VI.b.1. Almaz, Hasan, “Şehriyâr'ın Hayatı, Sanatı ve Şiirlerinin Özellikleri”, Yüksek Lisans Tezi, Danışman: Prof. Dr. İbrahim Düzen, Şanlıurfa, Harran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doğu Dilleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı, 1997, VI+ 135+[10] sayfa.
- VI.b.2. Yaşar, Sebahattin, “Örf-i Şîrâzî'nin Gazelleri (Tenkitli Metin)”, Yüksek Lisans Tezi, Danışman: Prof. Dr. İbrahim Düzen, Şanlıurfa, Harran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doğu Dilleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı, 1997, 284 sayfa.

VII. Dicle Üniversitesi

VII.a. Doktora Tezleri

VII.a.1. Dicle Üniversitesi Fars Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalında 31.12.2010 itibariyle hazırlanan doktora tezi bulunmamaktadır.

VII.b. Yüksek Lisans Tezleri

- VII.b.1. Acar, Hayrullah, “Nizâmî-yi Gencevî'nin Mahzenü'l-esrâr Mesnevisine Osmanlı Sahasında Yazılmış Türkçe Nazireler”, Yüksek Lisans Tezi, Danışman: Yard. Doç. Dr. Halil Çeçen, Diyarbakır, Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doğu Dilleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı, 2002, 150 sayfa.
- VII.b.2. Selçuk, Ersin, “Kâtibî'nin Hayatı ve Kasidelerinin Tahkikli Metni”, Yüksek Lisans Tezi, Danışman: Yard. Doç. Dr. Halil Çeçen, Diyarbakır, Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doğu Dilleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı, 2002, 238 sayfa.
- VII.b.3. Aslanoğlu, Osman, “Nîmâ Yûşîc'in Hayatı, Şiiri, Edebi Şahsiyeti ve Etkileri”, Yüksek Lisans Tezi, Danışman: Prof. Dr. Hulusi Kılıç, Diyarbakır, Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doğu Dilleri ve Edebiyatı Anabilim Dalı, 2006, 126 sayfa.

Kaynakça

- Başaran, Orhan, **Fars Dili ve Edebiyatı İle İlgili Bazı Sözlük ve Gramerler**, Atatürk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Yayını, Erzurum 2000.
- Başaran, Orhan, **Farsça Grameri Üzerine Bir Bibliyografya Denemesi**, Atatürk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Yayını, Erzurum 2000.
- Çelik, Ahmet, “Tanzimat'tan Günümüze Türkiye'de Farsça Öğretimi”, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Danışman: Prof. Dr. Mehmet Kanar, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Fars Dili ve Edebiyatı Bilim Dalı, 2005.
- Çiçekler, Mustafa, “Tanzimat Sonrası Türkiye'de Farsça Eğitimi”, **Name-i Aşina**, Kış-İlkbahar 2004, sayı: 15-16, s. 85-102.
- Çiçekler, Mustafa, **Farsça Matbu Eserler Kataloğu (Osmanlı'dan Günümüze)**, (yayınlanacak)
- Duru, Necip Fazıl, “Türkiye Üniversitelerinde Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî'nin Eserleri ve Mevlevîlikle İlgili Yapılmış Doktora ve Yüksek Lisans Çalışmaları”, **Nüsha Şarkiyat Araştırmaları Dergisi**, yıl: 4, sayı: 15, Ankara, Güz 2004, s. 41-52.
- İran Türkçe Yayınları Bibliyografyası (1979-1990)**, Ankara, İran İslam Cumhuriyeti Ankara Büyük Elçiliği Kültür Müsteşarlığı, 1991.
- Kanar, Mehmet, “Fars Dili ve Edebiyatı Alanında Türkiye'de Yapılan Bazı Akademik Çalışmalar ve Yayınlar (Mütercimim Eki)”, Muhammed Emin Riyâhî, **Osmanlı Topraklarında Fars Dili ve Edebiyatı**, çev. Mehmet Kanar, İstanbul, İnsan Yayınları, 1995.
- Karaismailoğlu, Adnan, **Mevlana Kitaplığı Kataloğu**, Konya, Selçuk Üniversitesi Selçuklu Araştırmaları Merkezi, 1996.
- Karaismailoğlu, Adnan, Sait Okumuş, Fahrettin Coşguner, **Mevlana Bibliyografyası**, Konya, Konya Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2006.
- Mevlana Bibliyografyası – Bibliography of Mawlana**, Ankara, Milli Kütüphane Başkanlığı Yayınları, 2007.
- Önder, Mehmet, İsmet Binark, Mustafa Nejat Sefercioğlu, **Mevlana bibliyografyası I: Basmalar (Kitap-Makale); II: Yazmalar**, İstanbul, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 1974.
- Öz, Yusuf, “Modern İran Edebiyatı Üzerine Bir Bibliyografya Denemesi”, **Nüsha Şarkiyat Araştırmaları Dergisi**, Bahar 2003, yıl: III, sayı: 9, s. 35-54.
- Öztürk, Mürsel, “Türkiye'de Farsça Eğitimi ve Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi”, <http://www.irankulturevi.com/lang-tr-TRKYEDEFARSAETM.cgi> (23.11.2010).
- Şahinoğlu, M. Nazif ve M. Sadi Çögenli, **Eski Harflerle Basılmış Farsça Dilbilgisi Kitapları Kataloğu**, Erzurum Atatürk Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi Ofset Tesisleri, 1989.

- Taşdelen, Sinan, “Mevlâna ve Mevlevîlik Bibliyografyası”, **Konya’dan Dünya’ya Mevlâna ve Mevlevîlik**, Konya 2002, s. 353-366.
- Tekin, Mustafa, “Mevlânâ Bibliyografyası”, **Tasavvuf İlmî ve Akademik Araştırma Dergisi Mevlânâ Özel Sayısı**, yıl: 6, s. 14, Ankara, Ocak-Haziran 2005, s. 735-774; İstem, yıl: 5, sayı: 10, 2007, s. 345-398
- Temizel, Ali, “Mevlevîlikle İle İlgili Eski Harfli Türkçe Eserler”, **Nüsha Şarkiyat Araştırmaları Dergisi**, yıl: 5, sayı: 18, Ankara, Yaz 2005, s. 99-114.
- Türkiye’de Basılmış Farsça Eserler, Çeviriler ve İran’la İlgili Yayınlar Bibliyografyası**, Ankara, Milli Kütüphane Genel Müdürlüğü - Başbakanlık Basımevi, 1971.
- Yediyıldız, Bahaeddin, “Türkiye’de Yapılan Araştırmalara Göre İran ve İranlılar”, **İran ve Türkiye Arasındaki Tarihi ve Kültürel İlişkiler Konulu Makaleler Mecmuası I**, İslami Kültür ve İlişkiler Teşkilatı - Türk Tarih Kurumu, 2002, s.185-216.
- Yıldırım, Nimet, **Fars Edebiyatında Kaynaklar**, Erzurum, Atatürk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Yayını, 2001.
- Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi (<http://tez2.yok.gov.tr/>) (31.12.2010)
- <http://193.140.14.73> (31.12.2010)
- <http://atauni.edu.tr/#sayfa=edebiyat-fakultesi-tarihce> (31.12.2010)
- <http://fef.harran.edu.tr/dogudilleri/index.html> (31.12.2010)
- <http://fef.karatekin.edu.tr/tarihce.aspx> (31.12.2010)
- <http://katalog.dicle.edu.tr/yordamtk.htm> (31.12.2010)
- <http://ktp.isam.org.tr> (31.12.2010)
- <http://kutuphane.atauni.edu.tr> (25.11.2010)
- <http://kutuphane.kku.edu.tr/yordam.htm> (31.12.2010)
- <http://papyrus.ankara.edu.tr/web/catalog/search.php> (31.12.2010)
- <http://www.agri.edu.tr/birimler/fenedebiyat/menuslem.php?x=4> (31.12.2010)
- http://www.alparslan.edu.tr/_akademik/fef/fef_birimler.html (31.12.2010)
- http://www.edebiyat.selcuk.edu.tr/Edebiyat_Web/web/dogu-dil/ana%20bilim%20dallari/Fars%20Dili/index.htm (31.12.2010)
- http://www.erciyes.edu.tr/tr/index.asp?menu=Akademik&eru_sayfa=fakulteler (31.12.2010)
- <http://www.irankulturevi.com/turkce/farsca/aturk.htm> (31.12.2010)

- <http://www.irankulturevi.com/turkce/farsca/kirik.htm> (31.12.2010)
- http://www.istanbul.edu.tr/edebiyat/bolum_sayfasi/dogudilleri/fars_dili.htm (31.12.2010)
- http://www.kku.edu.tr/fen_edebiyat/detay.php?git=badalbas&id=63 (31.12.2010)
- <http://www.kutuphane.istanbul.edu.tr/library/default.htm> (31.12.2010)
- <http://www.kutuphane.selcuk.edu.tr/index.aspx> (31.12.2010)